

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')

תוכן עניינים

3.....	תואר ראשון.....
4.....	אי-שוויון בהישגים השכלתיים.....
9.....	הגלובליזציה בת זמננו- מבט ביקורתי.....
11.....	סמינר כלכלה פוליטיקה ומדינה.....
13.....	כתיבה מדעית בנושא שואה וג'נוסייד.....
16.....	כתיבה מדעית- תעשיית המין: שחקנים, אופנים וגבולות.....
23.....	לקרוא פמיניזם ערבי במזה"ת.....
28.....	מבוא לריבוד ואי-שוויון.....
32.....	נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי.....
39.....	סוציולוגיה פוליטית.....
41.....	סוציולוגיה של הרגשות.....
45.....	שיטות מחקר כמותיות.....
47.....	תרבות בהגירה.....
52.....	תואר שני.....
53.....	הכלכלה החדשה בארגונים הישנים: השיח הניהולי-עסקי וביטוי בארגונים ופרופסיות.....
66.....	סוגיות בניהול וייעוץ לארגונים חברתיים.....

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 3 }

תואר ראשון

אי-שוויון בהישגים השכלתיים

מרצה: ד"ר יריב פניגר

יעדי ההוראה:

מחקרים מראים כי הקשר בין מאפיינים חברתיים והישגים השכלתיים נשאר יציב למדי למרות התרחבות חסרת תקדים של מערכות החינוך בעולם המפותח. קורס זה יתמקד בתיאוריות סוציולוגיות ובמחקר אמפירי המנסים להסביר כיצד הורים והסביבה הקרובה מעצבים הזדמנויות השכלתיות ובכך תורמים לשימורו של אי-שוויון חברתי בתחום החינוך. הקורס יקיף היבטים שונים של אי-שוויון השכלתי ויוקדש בו מקום לדיון בפערים השכלתיים הקשורים למעמד חברתי, אתניות, מגדר ועוד. בחלקו האחרון של הקורס נבחן דרכים שונות בהן מערכות חינוך מנסות להתמודד עם אי-שוויון השכלתי הנעוץ בהבדלים ברקע החברתי ממנו מגיעים התלמידים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 5 }

פרשיות לימודים:

- מהו אי-שוויון בהישגים השכלתיים וכיצד הוא נמדד
- פרדיגמות סוציולוגיות עיקריות בחקר אי-השוויון ההשכלתי
- האם התרחבות ההשכלה הביאה לצמצום אי-השוויון?
- הסברים בולטים להעברה הבין-דורית של יתרונות השכלתיים:
  - יכולת כלכלית
  - הון תרבותי והון חברתי
  - בחירה רציונאלית
  - התנגדות
- המקרה המיוחד של אי-שוויון מגדרי
- דוגמאות להתמודדות של מערכת החינוך עם אי-שוויון בהישגים:
  - תקצוב
  - הסללה
  - סטנדרטים

דרישות והרכב ציון הקורס *

משקל בציון הסופי **

נוכחות	- 20%	X חובה	__ בחירה
דוחות קריאה	- 30%		
עבודה מסכמת	- 50%		
סה"כ	- 100%		

- * יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים.
- ** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
- *** על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

רשימה ביבליוגרפית:

כל חומר הקריאה נמצאים באתר הקורס במערכת HighLearn.
רשימה מפורטת הכוללת את נושאי השיעורים וחומר הקריאה לכל שיעור נמצאת גם כן באתר הקורס.

עברית

הרן, ק. ג. 1990. **מגבלות החינוך הבית-ספרי ואפשרויותיו**. הוצאת אקדמון. פרק 2.

לביא, ו. 1997. **הבדלים במשאבים ובהישגים בחינוך הערבי בישראל**. מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.

פרידלנדר, ד. ואחרים. 2002. **תהליכי שינוי בהישגי השכלה בישראל מאז שנות החמישים: השפעות הדת, המוצא ומאפייני המשפחה**. הוצאת הל"מ"ס. עמ' 1-23.

קלינוב, ר. 2008. **תקצוב דיפרנציאלי כמכשיר להעדפה מתקנת**. תזכיר שהוגש לפי הזמנת המדען הראשי של משרד החינוך.

אנגלית

Bourdieu, P. "The forms of Capital." Pp. 46-51 in A.H. Halsey et al. (eds.) **Education: Culture, Economy, and Society**. Oxford: Oxford University Press. 1997.

Buchmann, C., DiPrete T. A. and McDaniel A. 2008. "Gender Inequalities in Education."
Annual Review of Sociology 34:319–37.

Breen, R. and Goldthorpe J. 1997. "Explaining Educational Differentials:

Towards a Formal Rational Action Theory." *Rationality and Society* 9: 275-305.

Coleman, J. and Hoffer T. 1999. "Schools Families and Communities". Chapter 7 in: R. Arum and I. Beattie (eds.) *The Structure of Schooling*. Mountain View CA: Mayfield Publishing Co. 1999

Conley, D. 2001. "Capital for College: Parental Assets and Postsecondary Schooling." *Sociology of Education* 74: 59-72.

Fordham, S. and Ogbu J. U. 1986. "Black Students' School Success: Coping with the Burden of 'Acting White.'" *The Urban Review* 18: 176-206.

Gamoran, A. 2004. "Classroom Organization and Instructional Quality." Pp. 141-155 in M. C. Wang and H. J. Walberg (Eds.), *Can Unlike Students Learn Together? Grade Retention, Tracking, and Grouping*. Greenwich, CT: Information Age Publishing.

Gou, G. and Mullan Harris, K. 2000. "The Mechanisms Mediating the Effects of Poverty on Children's Intellectual Development." *Demography* 37 (4): 431-447.

Lareau, A. "Social Class Differences in Family-School Relationships: The Importance of Cultural Capital". Chapter 26 in: R. Arum and I. Beattie (eds.) *The Structure of Schooling*. Mountain View CA: Mayfield Publishing Co. 1999.

Nichols S. L. and Berliner D. C. 2007. ***Collateral Damage: How High-Stakes Testing Corrupts America's Schools***. Cambridge, MA : Harvard Education Press. Excerpt from chapter 1.

Shavit, Y. and Blossfeld H-P. 1993. ***Persistent Inequality: Changing Educational Attainment in Thirteen Countries***. Boulder, Colorado: Westview Press. Pp. 1-23

Tyson, K., Darity W. and Castellino D. R. 2005. "It's Not 'a Black Thing': Understanding the Burden of Acting White and Other." ***American Sociological Review*** 70 (4): 582-605.

הגלובליזציה בת זמננו- מבט ביקורתי

ד"ר דניאל דה מלאך
daniel@sapir.ac.il

גלובליזציה היא שם כולל לתהליכים של הסרת מחיצות בין מדינות וזרימה גדולה יותר של הון פיננסי, סחורות, דימויים, ואנשים. תהליכים אלה התחזקו בעשורים האחרונים של המאה העשרים. בקורס יוצגו גישות שונות ואף מתנגשות הן לגבי הגורמים לתהליכי הגלובליזציה והן לגבי המגמה שלהם בפתח המאה העשרים ואחת. תשומת לב מיוחדת תוקדש להקשר הישראלי.

חובות

ציון הקורס ייקבע על סמך **בחינה**. הבחינה תכלול חלק אחד של שאלות קצרות, שיבחן בקיאות במאמרים וחלק שני, פתוח יותר, שיבחן יכולת אינטגרציה של חומר הקריאה וההרצאות.

קריאת המאמרים הרלבנטיים לפני השיעור היא מפתח להבנת ההרצאות.

תכנית הקורס

1. מבוא- האמנם גלובליזציה?

2-3. הגלובליזציה בפרספקטיבה ליברלית

Kegley, Charles (2009), "International Trade in the global Marketplace", "The Demographic and Cultural Dimensions of Globalization", in: *World Politics: Trend and Transformation*, Belmont Ca. Wadsworth. pp. 550-567, 276-303.

קליין דוד (2003). "חישוקי הגלובליזציה: אתגרים לניהול מדיניות חברתית בישראל"
www.bankisrael.gov.il/deptdata/neumim/neum143h.htm

4-6. הגלובליזציה בפרספקטיבה סוציאל דמוקרטית ("תיאוריית הגלובליזציה")

Castells, Manuel (2000). "Conclusion: Making Sense of our World" in *End of Millenium*, Oxford, Blackwell, pp. 366-391.

Held, David and McGrew Anthony (2007). "introduction", "Implementing Cosmopolitan Social Democracy", in: *Globalization\Anti-Globalization*, Malden Ma. Polity, pp. 1-9. 220-236.

רם א. (1999) "בין הנשק והמשק: ישראל בעידן העולמקומי" סוציולוגיה ישראלית, ב (1): 99-145.

7-8 הגלובליזציה בפרספקטיבה ריאליסטית שמרנית.

Huntingto, Samuel (2003). "America in the World". *Hedgehog Review*, 5 (1), 7-18.

סופר, ארנון (2006). "מאבקים על מים במזרח התיכון", "הנפט- המשאב האסטרטגי של המזרח התיכון", "אתגרי ישראל נוכח הגיאופוליטיקה של המזרח התיכון" בתוך: סוגיות בגאופוליטיקה של המזרח התיכון, תל אביב, משרד הביטחון, עמ' 116-149.

9-11 הגלובליזציה בפרספקטיבה רדיקלית שמאלית

Johnson Chalmers (2005). "Whatever Happened to Globalization"? in: *The Sorrows of Empire*, New York, Holt & Company, pp. 255-281.

Arrighi Giovanni and Silvers, Beverley (1999). *Chaos and Governance in the Modern World System*, Minneapolis MN, University of Minnesota Press. Pp. 271-291.

או:

Shiva, Vandana (1993). "Gatt, Agriculture, and Third World Women", in: *Ecofeminism*, Vandana Shiva and Maria Mies (eds.) pp. 231-245.

דה מלאך, דניאל (2009). "איפה הכיבוש, האפליה והאימפריאליזם? הערות לדיון על השלכות הגלובליזציה בישראל", *תיאוריה וביקורת* 35, 111-139.

סמינר כלכלה פוליטיקה ומדינה

ד"ר לב גרינברג

הסמינר מיועד להקנות כלים להבנת תיאוריות של כלכלה פוליטית תוך כדי הצגת דיונים מרכזיים בתחום. כל מפגש יכול דיון באחד או שני מאמרים שיוצגו על ידי התלמידים. מדי פעם ישולבו דיונים במאמרים העוסקים בכלכלה הפוליטית של ישראל. המשתתפים בקורס יקראו את המאמרים לקראת כל שיעור, ומדי פעם יכינו בעצמם שיעור.

* Goldthorpe, J. 1978. "The Current Inflation: Towards a Sociological Account" in The Political Economy of Inflation. London: Robertson.

* Rex, J. Race Relations in Sociological Theory, Ch. 2 The Social Institutions of Colonialism: Conquest and Unfree Labour.

* Fredrickson, G. The Arrogance of Race. Ch-17

קרל מרקס, "שכר העבודה ורווחי הקאפיטל" (מתוך כתבי יד כלכליים-פילוסופיים)

* Shafir, G. 1989. Land and Labor in the Making of Israeli Nationalism. Cambridge: Cambridge University Press, Ch 3 "From Land to Labor: unequal competition and the 'conquest of labor' strategy"

* סבירסקי ש. לא נחשלים אלא מנוחשלים, פרק 3 "מאפיינים מרכזיים של מערכת היחסים בין מזרחים ואשכנזים כיום"

* Schmitter P.C. (1974) "Still the Century of Corporatism?" The Review of Politics

* Goldthorpe, J. (1984) "The End of Convergence: Corporatist and Dualist Tendencies in Modern Western Societies". in Order and Conflict in Contemporary Capitalism, J. Goldthorpe (ed.).

* עמנואל טוד, אחרי האימפריה, פרק 3 "המימד האימפריאלי"

* שטייגליץ, י. 2005 אי נחת בגלובליזציה, פרק 4

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 12 }

אורי רם, 2005, "גלובליזציה I " 27-46, מתוך הגלובליזציה של ישראל, מק'וולרד בתל אביב, ג'יהאד
בירושלים.

Amin, S. (1997) Capitalism in the Age of Globalization: The Management of Contemporary Society, London: Zed Books.

כתיבה מדעית בנושא שואה וג'נוסייד

דויד דויטש

שיעור 1- דיון במבנה הקורס, מטלות ומהי שאלת מחקר

דיון באמנה האו"ם (1948,1951) למניעת ג'נוסייד- הגדרת המונח והבעיות המתודולוגיות הכרוכות בו

שיעור 2 - דיון בטיפולוגיות בסיסיות של ג'נוסייד- השוואת המימד הסוציולוגי, ההיסטורי והמשפטי של המונח.

קריאת חובה:

Helen Fein, "Genocide a Sociological Perspective" in *Genocide an Anthropological Reader*, London: Blackwell, 2002

קריאת רשות:

Frank Chalk and Kurt Jonassohn, *The History and Socioligy of Genocide: Analyses and Case Studies*, New Haven: Yale university Press, 1990, pp. 23-40

Barbara Harff and Ted Gurr, "Toward Empirical Theory Of Genocides and Politicides: Identification and measurements of Cases Since 1945" in *International Studies Quarterly*, 1988, 37(3) pp. 359-371

שיעור 3- דיון בתיאוריות העל של מקרי הג'נוסייד, השואה כמקרה מדגים- פונקציונליזם ואינטציונליזם :

קריאת חובה:

דוד בנקיר, *היטלר השואה והחברה הגרמנית: שותפות ומודעות*, ירושלים: יד ושם, (תשס"ח), עמ' 73-109 .

קריאת רשות:

שאול פרידלנד, *גרמניה הנאצית והיהודים, שנות הרדיפות, 1933-1939*, ת"א, עם עובד, (1997), עמ' 93-136.

דניאל גולדהאגן, *תליינים מרצון בשירות היטלר*, מאנגלית: איה ברור, ת"א: ספרי חמד ידיעות אחרונות, (1997)

חנה ארנדט, *אייכמן בירושלים- לוח על הבנאליות של הרוע*, ת"א: בבל, 2000

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 14 }

שיעור 4 – הדרכה ביבליוגרפית בספרייה

מטלה ראשונה בחירת נושא העבודה והגדרתה- משקל העבודה עובר. לא עבור

שיעור 5 -משימת רפרוף והשוואה עיון אינדוקטיבי במוטיבציות של רודפים ודיון ברודפים ממבט משווה קריאת חובה:

Christopher Browning, *Ordinary Men*, NY: Harper Collins Publishers, 1992

קריאת רשות:

Jean Hatzfeld, *Machete Season*, NY: Farrar, Straus and Giroux, 2005

שיעור 6: ההשוואה בין רואנדה והשוואה האם? כיצד? מדוע?

קריאת חובה:

בני נויברגר, ג'נוסייד: רואנדה- רצח עם בארץ אלף הגבעות, יחידה 8, ת"א: האו"פ, 2005

קריאת רשות:

W. Miles, "Hamites and Hebrews: problems in "Judaizing" the Rwandan Genocide", in *Journal of Genocide Research*, Vo. 2(1), 2000, pp. 107-115

או לחילופין:

גלעד מרגליות: ג'נוסייד: גרמניה הנאצית והצוענים, יחידה 7, ת"א: האו"פ, 2005

Henry Friedlander, "Euthanasia and the Final Solution" in *The Final Solution*, edited by David Cesarani, London: Routledge, 1994

או

מטלה שנייה- סיכום קצר של אחד המאמרים מתוך הסיליבוס (10 נקודות)

שיעור 7- מהשוואה תמימה ל'פוליטיקת השואה'.

קריאת חובה:

Amos Goldberg, "The 'Jewish narrative' in the Yad Vashem global Holocaust museum", in *Journal of Genocide Studies*, Vo. 14(2), 2012 pp. 187-213

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 15 }

קריאת רשות:

ג'קי פלדמן, בעקבות ניצול השואה בישראל: משלחות נוער ישראליות לפולין וזהות לאומית, בתוך:
תיאוריה וביקורת, כרך 19, 2001

Idith Zertal, *Israel's Holocaust and the politics of nationhood*
Cambridge: Cambridge University Press, 2005

מטלה שלישית- הגשת ראשי פרקים לעבודה עם ביבליוגרפיה מוארת (20 נקודות)
שיעור 8- מפגשים אישיים

קריאה נוספת:

דויטש דוד, "אינטימיות ואנטישמיות בכתבי גבלס" בתוך *דפים לחקר השואה*, אוניברסיטת חיפה 2012
כרך כ"ו

גרדובסקי זלמן, *בלב הגיהנום*, עורך אביחי צור, ת"א: ידיעות ספרים, 2012

שיעור 9- מפגשים אישיים

שיעור 10- מפגשים אישיים

שיעור 11- מפגשים אישיים

שיעור 12- מפגשים אישיים

דרישות העבודה: כ-5000 מילים ו-15 פריטים ביולוגרפיים, 5 מכתבי עת, 5 באנגלית ו-5 עדכניים (70 נקודות)

כתיבה מדעית- תעשיית המין: שחקנים, אופנים וגבולות

יעלה להב-רז

שעת קבלה: בשעת השיעור ובתיאום מראש.

דוא"ל: lahavraz@post.bgu.ac.il

מטרת הקורס

מטרת הקורס היא תירגול והקנייה של מיומנויות בסיסיות במרכיביה השונים של היצירה האקדמית: קריאה ביקורתית של טקסטים אקדמיים; הגדרת נושא לעבודה; חיפוש חומר ביבליוגרפי ומחקרי רלבנטי לנושא שנבחר, ניסוח שאלת מחקר, כתיבת ביבליוגרפיה והערות שוליים. מיומנויות אלה ילמדו ויודגמו מתוך תחום הדעת של הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה בנושא תעשיית המין. לאורך הקורס נחשף למגוון סוגיות, שאלות, והקשרים חברתיים שבמסגרתם פועלת תעשיית המין שמתוכם יבחרו התלמידים נושא לכתיבת עבודתם.

תיאור הקורס

תעשיית המין בארץ, כמו גם בעולם, היא תעשייה מגוונת המכילה שני קהלים עיקריים: מעניקי השירות ומקבלי השירות. בעודה בנויה באופן המשרת את הצורך של הלקוחות להישאר מוגנים, נסתרים ונעלמים מהעין, היא אינה מיטיבה לעשות כן כשמדובר במעניקי השירות. כך קורה שדווקא אלו הניצבים/ות בקדמת הבמה ומעניקים את שירותי המין, הנשים, הנערות, הנערים ונשים טרנסגינדריות, סובלים/ות מאלימות לסוגיה, מהתמכרויות שונות ומתסמינים פוסט-טראומטיים. מטרת הקורס הנוכחי תהיה לעמוד על מורכבותה של תעשיית המין העכשווית, החל משינויים מרחביים שעברה ובעקבותם הפכה לתעשייה בעלת אתרים מרובים-ממשיים (רחוב, מועדוני חשפנות, דירות דיסקרטיות וכד') כמו גם וירטואליים (רשתות חברתיות, פורומים אינטרנטיים), עבור בשינויי מדיניות, אכיפה וחקיקה וכלה בפרספקטיבות תיאורטיות שונות אודות התופעה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 17 }

מבנה הקורס:

7 שיעורים פרונטאליים, 6 שעות קבלה. המחקר שיתבצע על ידי הסטודנטים במהלך הקורס הוא מחקר תיאורטי בלבד ואינו מחקר אמפירי.

דרישות הקורס:

- א. נוכחות חובה
ב. קריאה שוטפת של הטקסטים הרלוונטיים והבאתם לשיעור
ג. הגשת העבודות במועדן- העבודות יוגשו בזוגות
ציון: הציון בקורס מורכב מ 10% מטלה ראשונה, 20% מטלה שנייה, 70% מטלה סופית.

מטלות

א. מטלה ראשונה: הגדרת נושא המחקר וניסוח שאלת מחקר ראשונית (ציון עובר/לא-עובר).
רשימה ביבליוגרפית בת חמישה פריטים אקדמיים (לפחות 3 באנגלית, לפחות 3 עדכניים-מהעשור האחרון). עד שני מאמרים רלוונטיים מהרשימה הביבליוגרפית שבסילבוס). יש לצרף את המאמרים למטלה (אלו שלא מופיעים בסילבוס). עמוד אחד, גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים, מיושרים לשני צידי הדף.

ב. מטלה שנייה: הגשת סיכום מאמר (10%). סיכום המאמר יעסוק באחד מחמשת הפריטים האקדמיים המרכיבים את הרשימה הביבליוגרפית שהגשתם במטלה הראשונה. עמוד אחד, גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים, מיושרים לשני צידי הדף.

ג. מטלה שלישית: הגדרת מדויקת של נושא המחקר, ניסוח שאלות מחקר ספציפיות, ראשי פרקים של העבודה ורשימה ביבליוגרפית (20%).
רשימה ביבליוגרפית בת עשרה פריטים אקדמיים (לפחות 4 באנגלית, לפחות 3 עדכניים-מהעשור האחרון). יש לצרף את המאמרים למטלה (רק את המאמרים שאינם מופיעים ברשימת הסילבוס ורק מאמרים שאין אליהם גישה אינטרנטית). יש לצרף את המטלה הראשונה. עד 2 עמודים, גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים, מיושרים לשני צידי הדף.

ד. מטלה רביעית: עבודה מסכמת (70%)

מבנה: מבוא, פרקי ניתוח, סיכום, ביבליוגרפיה.
15 פריטים ביבליוגרפיים אקדמיים (לפחות 5 באנגלית, לפחות 5 עדכניים, לפחות 5 מכתבי עת)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 18 }

יש לצרף את המאמרים לעבודה. יש לצרף את שתי המטלות הקודמות.
היקף העבודה: עד 5000 מילים (לא כולל הערות סיום ורשימה בבליוגרפית), גודל פונט 12, רווח כפול, שוליים רחבים, מיושרים לשני צידי הדף.

סוגיות אפשריות לכתיבת עבודה:

- היבטים משפטיים אודות זנות-דרכי חקיקה ואכיפה (בישראל ובעולם)
- זנות של בני נוער וצעירים
- פרספקטיבות תיאורטיות פמיניסטיות במחקר על זנות.
- זנות גברית
- תפישות כלפי זנות ודרכי ההתמודדות עמה בהקשר היסטורי חברתי.
- אופני ייצוג של זנות בשדות תרבותיים שונים: אומנות, קולנוע, ספרות וכד'.
- מתודות טיפוליות המוצעות למעורבים בזנות
- לקוחות תעשיית המין
- מיניות באינטרנט-צורות מקוונות חדשות של ביטויי מיניות והשיח אודות מיניות.
- גלובליזציה ומיניות-תיירות מין אקזוטית/סחר בנשים
- פורנוגרפיה-הקשר בין פורנוגרפיה ומגדר

לוח מפגשים

שבוע 1 (5/3/13): מפגש פתיחה פרונטאלי: הצגת הנושא ודרישות הקורס. היבטים היסטוריים של זנות.

ברנשטיין, ד' (2004). "תל אביב לבשה מחשוף...": פנינה המשוגעת וגבולות הכרך. *תיאוריה וביקורת* 25. 143-161.

הלפרין, ד' (2002). הגוף הדמוקרטי: זנות ואזרחות באתונה הקלאסית. *זמנים* 78. 6-15.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 19 }

שבוע 2 (12/3/13): פרונטאלי. איך קוראים? מבנה מאמר וכלים לקריאה אקדמית ביקורתית

שגיא, ת' (2007). נדרש כפר שלם כדי ליצור זנות: מלחמתם של ארגוני זכויות אדם בסחר בנשים בישראל ותרומתם למיסוד הזנות. בתוך: ד' ברק-ארוז, ש' יניסקי-רביד, י' ביטון וד' פוגץ' (עורכות). *עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם* (עמ' 583-615). קריית אונו: הקרייה האקדמית אונו.

Jenness, V. (1990). From Sex and Sin to Sex as Work: Coyote and the Reorganization Prostitution as a Social Problem. *Social Problems* 37 (3): 403-420.

שבוע 3 (19/3/13): פרונטאלי. בחירת נושא למחקר וניסוח שאלת מחקר

Doring, M.N. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computers in Human Behavior* 25: 1089-1101.

שבוע 4 (25/3/13): מה נחקר בנושא?

על מיומנות החיפוש אחר מקורות ביבליוגרפיים, חשיבותם, אפיונם ואופני שילובם בעבודה (השיעור יערך בספרייה). חלוקת המטלה הראשונה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 20 }

שבוע 5 (2/4/13) : פרונטאלי. כיצד מסכמים מאמר.

הגשת מטלה ראשונה וחלוקת מטלה שנייה.

רימלט, נ' (2011). על זנות, מגדר ומשפט פלילי: הרהורים על הצעת החוק להפללת צרכני זנות. משפט וממשל י"ג. 439-491.

שבוע 6 (9/4/13) : פגישות אישיות

שבוע 7 (16/4/13) - יום העצמאות, אין לימודים.

שבוע 8 (23/4/13) : פגישות אישיות.

שבוע 9 (30/4/13) : פרונטאלי : הגשת מטלה שנייה. חלוקת מטלה שלישית-ראשי פרקים.

שבוע 10 (7/5/13) : פגישות אישיות

שבוע 11 (14/5/13) : ערב שבועות, אין לימודים

שבוע 12 (21/5/13) : פגישות אישיות

שבוע 13 (28/5/13) : פרונטאלי. הגשת מטלה שלישית וקבלת הסברים והנחיות לעבודה מסכמת.

שבוע 14 (4/6/13) : פגישות אישיות לעבודה הסופית

שבוע 15 (11/6/13) : פגישות אישיות לעבודה הסופית

שבוע 16 (18/6/13) - שיעור אחרון אפשרות לפרזנטציה בכיתה של מספר עבודות מתקדמות.

נספח א' : קריאת רשות - ביבליוגרפיה ראשונית וכללית בנושא

אוסטינובה, י' (2005). זנות בהיכל : זונות ונערות ליווי ביוון העתיקה ובפולחניה. זמנים 90. 30-39.

אנה (2009). הצד המואר של הירח-מעולמה של צעירה במעגל הזנות בישראל. ת"א : ושת-רסלינג.

ברנן, ד' (2006). סקס תמורת ויזות : תיירות המין כקרח קפיצה להגירה בינלאומית. בתוך : ב' ארנרייך וא"ר הוכשילד (עורכות). האישה הגלובלית. (עמ' 199-217). תל אביב : בבל.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 21 }

גור, ע' (2004). "הסרסור שלי לא היה צריך ללמד אותי כלום, אבא לימד אותי הכול בבית" גילוי עריות כגורם מרכזי בהדרדרות של נשים ונערות לזנות, סמים ופשע. בתוך: ז' סלומון וצ' זליגמן (עורכות). *הסוד ושברו-סוגיות בגילוי עריות*. (עמ' 457-482). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

גור, ע' (2008). *מופקרות-נשים בזנות*. ת"א: אדום-הוצאת הקיבוץ המאוחד.

לבנקרון נ' ודהאן י' (2003). *אשה עוברת לסוחר-סחר נשים בישראל*. מוקד סיוע לעובדים זרים, אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה, מרכז אדוה

ספרינקל, א' (2004). *פוסט פורנו מודרניסטית-25 שנותי כזונת מולטימדיה*. ת"א: הוצאת אסיה.

קנטרוביץ', ל' (2006). סוררות וסחורות-אפילוג למהדורה העברית. בתוך: רוברטס, נ'. *זונות עשיות היסטוריה-הסחר במין בחברה המערבית*. עמ' 409-423.

Barrett,D., Ayer, P. (2000). Young People and Prostitution: an End to the Beginning? *Children and Society* 14: 48-59.

Brooks-Gordon. B. & Gelsthorpe, L. (2003). What Men Say When Apprehended For Kerb Crawling: A Model Of Prostitutes Clients Talk. *Psychology, Crime & Law*, Vol. 9(2), pp.145-171.

Brown, A. (2004). Mythologies and Panics: Twentieth Century Constructions of Child Prostitution. *Children & Society* 18:344-354

Day, S. (2010). The re-emergence of 'trafficking': sex work between slavery and freedom. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 16, 816-834.

Hayes-Smith, R & Shekarkhar, Z. (2010). Why is prostitution criminalized? An alternative viewpoint on the construction of sex work. *Contemporary Justice Review* 13 (1): 43-55

Liechtentritt, D., Davidson-Arad, B. (2004). Adolescent and Young Adult Male-to Female Transsexuals: Pathways to Prostitution. *British Journal of Social Work* 34: 349-374.

Sanders, T. (2005). Researching the Online Sex Work Community. In: C. Hine (ED.) *Virtual Methods-Issues in Social Research on the Internet*. (67-79). Berg: Oxford New-York.

לקרוא פמיניזם ערבי במזה"ת

ד"ר סראב אבורביעה-קווידר

ימי ב' 12:00-14:00

שעות קבלה: 14:00–15:00 חדר 364 [בתיאום מראש]

sarab@bgu.ac.il

הקורס יחשוף את הסטודנטים לשיחים פמיניסטיים עיקריים במזרח התיכון ויבחן את האתגרים, הקשיים והפתרונות השונים שמציעים שיחים אלה. שיחים אלו יזמנו דיון במושגים כגון כוח, פטריארכליות, אג'נסי, מבני כוח, התנגדות, פוליטיקה של ייצוג ועוד. נשאל: האם קיים שיח פמיניסטי אחיד בקרב נשים ערביות? מהם האתגרים עימם מתמודדות נשים ערביות בעולם הערבי והמערבי? מהם אסטרטגיות ההתמודדות שנשים ערביות מפתחות על מנת להתמודד אל מול מבני דיכוי פוליטיים/דתיים/חברתיים וכלכליים? ולבסוף נבחן אסטרטגיות התמודדות של נשים בקונטקסט המקומי של החברה הפלסטינית בישראל.

חובות הסטודנטים:

1. נוכחות והשתתפות מלאה בכל השיעורים
2. פרזנטציות (30%)
3. עבודה סופית (60%)
4. סיור לארגון פמיניסטי ערבי בנגב (10%)

שיעור 1:

הקדמה: שורשי התפתחות השיח הפמיניסטי הערבי ומושגים מרכזיים

Abu-Loghud, Lila. 2001. Orientalism and ME feminist studies. *Feminist Studies* 27 (1): 101-113.

Abu-Lughod, Lila. 1990. Zones of theory in anthropology of the Arab world. *Annual Review of Anthropology*, 18 (2): 267-306.

Mohanty-Talpade, C. (2003). 'Under western eyes: Feminist scholarship and colonial discourses', in L. R. Lewis and S. Mills (eds.) *Feminist Postcolonial Theory: A Reader*, pp. 49-75. Edinburgh: Edinburgh University Press [**נמצא**]
[**תרגום בעברית יחלוק בכיתה**]

שיעור 2:

הופעת תנועות הנשים הפמיניסטיות הראשונות:

אפרתי, נגה. 1999. "אלנאהדה אלניסאאיייה: הופעת תנועות נשים במזרח התיכון וביטוייה בעיראק". בתוך, רות רווד ונגה אפרתי (עורכות), נשים ומגדר במזרח התיכון במאה העשרים. הוצא' מאגנס, האוניברסיטה העברית ירושלים. עמ' 7-27.

הקרנת סרט

שיעור 3:

בין שיח פמיניסטי חילוני ואיסלאמי:

Badran, Margot. 2005. "Between secular and Islamic feminism/s: Reflections on the Middle East and beyond," *JMEWS* 1(1), 6-28.

Moghadam, V. & Gheytauchi, E. 2010. Political opportunities and strategic choices: Comparing feminist campaign in Morocco and Iran. *Mobilization: An International Journal* 15(3): 267-288.

רשות:

Ahmed, L. (1993). *Women and gender in Islam- Historical roots of modern debate*. Cairo: American University of Cairo Press. **HQ 1784.A67 1992**

Hatem, Mervat. 1993. "Toward the Development of Post-Islamist and Post Nationalist Feminist Discourses in the Middle East." In Judith Tucker, ed. *Arab Women: Old Boundaries, New Frontiers*, 29-48. **HQ 1784.A72 1993**

Paidar, P. (1996). *Feminism and Islam in Iran*. In D. Kandiyoti (Ed.), *Gendering the Middle East – Emerging perspectives* (pp. 51-67). London: Syracuse University Press. **HQ 1075.5.M5G4 1996**

שיעור 4:

השיח על הרעלה:

Abu-Odeh, L. (1993). Postcolonial feminism and the veil: thinking the difference. *Feminist Review*, 43 Spr.: 26-37.

שיעור 5:

פרקטיקות לשינוי בחוקי המעמד האישי:

קוזמא , ליאת. 2003. נשים כותבות היסטוריה: פמיניזם ושינוי חברתי במרוקו. מרכז משה דיין ללימודי

המזה"ת ואפריקה: ת"א. **HQ 1791.K69 2003**

שיעור 6:

מיקוח עם הפטריארכליות:

Kandiyoti, Deniz. 1988. Bargaining with patriarchy. *Gender and Society*, 2: 274-290.

Abu-Rabia-Queder, Sarab. 2009. Politics of conformity: power for creating change. *Ethnology* 47 (4): 209-225.

שיעור 7:

משמעויות אלטרנטיביות ל"כוח" ו"התנגדות":

Lila Abu-Lughod. 1990. "The romance of resistance: Tracing transformations of power through Bedouin women," *American Ethnologist*, vol. 17, no. 1: 41-55.

Kabeer, Naila. (2005). Gender, equality and women's empowerment: A critical analyses of the third millennium development goal. *Gender & Development* 13 (1): 13 – 24.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 27 }

רשות:

Agbese, Ori. 2003. Maintaining power into face of political, economic and social discrimination: The tale of Nigerian women. *Women and language*, 26 (1): 18-25.

שיעור 8:

אסטרטגיות התמודדות של נשים פלסטיניות בישראל

אבורביעה-קווידר, סראב ווינר-לוי נעמי. 2011. "המרחב הפלסטיני, המרחב הישראלי והעצמי: מבט מחודש על זירות התמודדות של נשים פלסטיניות בישראל". המשפט, כתב עת לענייני משפט. כרך טז' גיליונות 1-2: עמ' 375-398.

רשות:

אבורביעה-קווידר, סראב ווינר-לוי נעמי. 2010. עורכות. נשים פלסטיניות בישראל: זהות, יחסי כוח והתמודדות. מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד: ירושלים.

אבורביעה-קווידר, סראב. 2008. מודרות ואהובות: סיפורי חייהן של נשים בדויות משכילות. מאגנס: ירושלים.

שיעור 9:

ניצנים ראשונים לשחרור נשים במצרים:

קאסם אמין, 1992. שחרור האישה: מסמך בהיסטוריה של הפמיניזם המצרי. קהיר: האוניברסיטה

האמריקאית בקהיר. HQ 1793.Q313 1992

שיעור 10:

הפרטי והציבורי במזה"ת:

Joseph. S. 1997. The public/private: the imagined boundary in the imagined nation/state/community: The Lebanese case. *Feminist Review* 57: 73-92

Lopata, H. (1993). The interweave of public and private: Women's challenge to American society. *Journal of Marriage and the Family* 55, 176-190.

שיעור 11: סיוור

שיעורים 12-14: מצגות של הסטודנטים.

מבוא לריבוד ואי-שוויון

ד"ר אורי שויד
(שעת קבלה: יום ג' 15:00 – 16:00, חדר 332)

מטרת הקורס

מטרתו העיקרית של הקורס היא לחשוף את התלמידים למגוון הגישות ומסורות המחקר הסוציולוגי בנושא אי השוויון בחברות בנות זמננו. במהלך הקורס נסקור כיצד חברות שונות בתקופות שונות מגדירות טובין מסוימים כבעלי ערך, וכיצד טובין אלו מתחלקים בין קבוצות בחברה. רקע תיאורטי זה ישמש מצע לניתוח החברה הישראלית, השוק הישראלי, והשיח על שני אלו כפי שהוא בא לידי ביטוי בישראל שאחרי ה-14 ביולי 2011.

חובות התלמידים

- נוכחות והשתתפות בשיעורים
- קריאה שוטפת של פריטי החובה
- הגשת עבודת בית בסוף הקורס. (למעוניינים תישקל אפשרות לעבודה אישית ע"פ בחירתם, באישור המרצה. על מנת להגיש עבודה אישית יש לאשר את הנושא עד אמצע הסמסטר).

נושאים וחומר קריאה

רוב פריטי הקריאה הינם מתוך הספר

Social Stratification: Class, Race and Gender in Sociological Perspective.

Edited by David B. Grusky. **Third Edition**, Westview Press.

את חלקם, אך לא את כולם, ניתן למצוא גם במהדורות קודמות. את רוב פריטי הקריאה ניתן יהיה למצוא באתר הקורס.

קריאת חובה	נושא	
דיוויד ברוקס: "מפת חוסר השוויון של אמריקה" דה מרקר(בהיי לרן).	מבוא	13.3
דיוויס ומור. 1945. כמה עקרונות של הריבוד החברתי. עמ' 99-111 אצל ליסק (עורך). סוגיות בסוציולוגיה: מבנה וריבוד חברתי. ת"א: עם עובד. טומין, 1953. כמה עקרונות של הריבוד החברתי: ניתוח ביקורתי. עמ' 112-122 שם. Fischer C., et.al. 1996. Inequality by Design. In Grusky: 49-53	תיאוריות: פונקציונליזם	20.3
Wallerstein 1979. Class Conflict in the Capitalist World Economy. In Grusky: pp 111-113 Parkin, F. 1979. Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique. In Grusky: pp 143-158	תיאוריות: מעמדות*	27.3

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

Goldthorpe, J.H. and K. Hope. 1972. Occupational Grading and Occupational Prestige. In Grusky: pp 195-202.	תיאוריות: הישג סטטוס	3.4
שנהב, י. ויונה, י. 2008. מבוא: גזענות מהי?. בתוך שנהב ויונה (עורכים), גזענות בישראל, הוצאת הקיבוץ המאוחד.	גזע ואתניות	17.4
יזרעאלי, ד. 1999. המיגדור בעולם העבודה. עמודים 167-215 בתוך יזרעאלי ואחרים (עורכים) מין מגדר ופוליטיקה. ת"א: הקיבוץ המאוחד.	מגדר	24.4
הרן 1990. מגבלות החינוך הבית ספרי ואפשרויותיו. י-ם: אקדמון 56-62.	הון אנושי	1.5
רגב, מ. 2006. הון תרבותי. עמ' 133-139 בתוך רם ורבינוביץ (עורכים) אי/שוויון. באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.	הון תרבותי	8.5
Portes, A. 1998. Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology. Annual Review of Sociology 24:1-24.	הון חברתי	15.5
Poire, M.J. 1970. The Dual Labor Market: Theory and Implications. In Grusky: pp 550-553	שוק העבודה	22.5
שטייר, ח. 2006. שוק עבודה. עמודים 385-392 באי/שוויון.		
שטייר, ח. 2005. עוני בין דיסציפלינות: תרומתה של הסוציולוגיה לחקר העוני. סוציולוגיה ישראלית ז' (1) 9-20	עוני	29.5
Brooks, D. 2000. Bobos in Paradise: The new upper class and how they got there. In Grusky, pp 304-310	אליטות	5.6
לוי אפשטיין, 2006. ניעות. 291-299 באי/שוויון.	מוביליות	12.6
	סיכום	19.6
	הגשת עבודה	26.6

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 מסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

קריאת רשות:

קריאת רשות	נושא	
Grusky & Ku.2008. Gloom, Doom and Inequality. In Grusky:pp2-28	מבוא	13.3
Krueger A. Inequality: too much of a good thing. In Grusky: pp53-60	תיאוריות: פונקציונליזם	20.3
פילק, 2006. מרקסיזם. עמודים 258 – 264 בתוך רם וברקוביץ (עורכים) אי שוויון. וובר, מ. מעמד סטטוס ומפלגה. 1946. עמודים 58 – 71 בתוך ליסק (עורך) סוגיות בסוציולוגיה. ת"א: עם עובד. בנדיקס מ. וס. ליפסט. תורת המעמדות החברתיים של קרל מרקס. עמודים 47-57 בתוך ליסק משה (עורך) סוגיות בסוציולוגיה: מבנה וריבוד חברתי. ת"א: עם עובד. מרקס ק. ופ. אנגלס. המניפסט הקומוניסטי. עמוד 295-306 בתוך רוט-הלר ונוה (עורכים) היחיד והסדר החברתי. תל אביב: עם עובד. סמיונוב, לוין-אפשטיין ומנדל. 2000. מדד מעודכן לסטטוס סוציאקונומי של משלחי היד בישראל. מגמות 40: 706-729 Weber, M.1968. Open and Closed Relationships. In Grusky: pp 128-132 Olin Wright,.1984. General Framework for the Analysis of Class Structure. In Grusky: 98-111 Giddens, 1973. The Class Structure of Advanced Societies. Ibid: 132-143 Blau & Duncan.1967. Measuring the Status of Occupations. Ibid: 187-190. Hauser & Warren. 1997. Socioeconomic Indexes for Occupations: A Review, Update, and Critique. Ibid: 213-218 Featherman & Hauser. 1976. Prestige or Socioeconomic Scales in the Study of Occupational Achievement? Ibid: pp 202-204	תיאוריות: מעמדות*	27.3
	גזע ואתניות	3.4
כזום, ע. 1999. תרבות מערבית, תיוג אתני וסגירות חברתית: הרקע לאי השוויון האתני בישראל. סוציולוגיה ישראלית א(2):385-426. כהן, י. י. הברפלד וטלי קריסטל. 2007. מזרחים, אשכנזים ו'מעורבים': פערי השכלה בקרב יהודים ילידי ישראל. Ethnic and Racial Studies. גרסא עברית באתר. Bonacich, E. 1972. A Theory of Ethnic Antagonism: The Split Labor Market. In Grusky: 632-646.	גזע ואתניות	17.4
Hochschild, A. 1989. The Second Shift. Reading 25 in Skolnick and Skolnick (eds). Family in Transition. Pearson, 16 th Edition. 2010. Jacobs, J. 1989. Revolving Doors: Sex Segregation and Women's Careers. In Grusky: pp 797-801. England, P. 2008. Devaluation and the Pay of Comparable Male and Female Occupations. In Grusky, pp:834-837 Browne and Misra. 2003. The Intersection of Gender and Race in the Labor Market. Annual Review of Sociology 29:487-513	מגדר	24.4
Alon, S. 2009. The Evolution of Class Inequality in Higher Education: Competition, Exclusion and Adaptation. American Sociological Review 74(5):731-755 – Read 731-2, 735-7. Shwed, U. and Y. Shavit. 2006. Occupational and Economic Attainments of College	הון אנושי	1.5

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 מסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

and University Graduates in Israel. European Sociological Review 22(4):431-442 Lucas, S.R.2001. Effectively Maintained Inequality: Education Transitions, Track Mobility, and Social Background Effects. American Journal of Sociology. 106(6):1642-1690 Collins R. 1971. Functional and Conflict Theories of Educational Stratification. American Sociological Review. 36: 1002:1019.		
Lamont M. and A. Lareau. 1988. "Cultural Capital: Allusions, Gaps and Glissandos in Recent Theoretical Developments. Sociological Theory. 6:153-168. DiMaggio, P. 1982. Cultural Capital and School Success. American Sociological Review. 47:189-201 כץ-גר, ט. וי. שביט. 1988. סגנון חיים ומעמדות בישראל. סוציולוגיה ישראלית א. 91-114 Goldberg, A. 2011. Mapping Shared Understandings Using Relational Class Analysis: The Case of Cultural Omnivores Reexamined. Forthcoming in American Journal of Sociology. סיכום בעברית: http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1224994.html Lareau, A. 2003. Unequal Childhoods: Class, Race and Family Life. In Grusky: pp 926-936	הון תרבותי	8.5
Granovetter, M.S. 1973. The Strength of Weak Ties. In Grusky: pp 576-579 Lin, N. 1999. Social Networks and Status Attainment. In Grusky: pp 580-582 Fernandez, R.M. and I. Fernandez Mateo. 2006. Networks, Race and Hiring. In Grusky: pp 587-595 Burt, R.S. 1997. Structural Holes. In Grusky: pp 583-586.	הון חברתי	15.5
Kalleberg, A.L et.al. 2000. Bad Jobs in America: Standard and non-Standard Employment Relations and Job Quality in the United States. American Sociological Review 65: 256-278	שוק העבודה	22.5
סבירסקי, ש. א. קונור-אטיאס וה. אבו חלא. 2010. תמונת מצב חברתית 2010. מרכז אדווה	עוני	29.5
Eyal G., I. Szelenyi and E. Townsley. 1998. Post-Communist Managerialism. In Grusky, pp 311-316 ממן, ד. 2006. אליטות. עמודים 38-46 בתוך רם ורבינוביץ (עורכים) אי שוויון. באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון.	אליטות	5.6
יעיש, 2004. מעמדות בישראל. מגמות מ"ג, 2, עמ' 267-286.	מוביליות	12.6
	סיכום	19.6
	הגשת עבודה	26.6

נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי

ד"ר ג'קי פלדמן

יום ב' 16:00 – 18:00

jfeldman@bgu.ac.il

הקורס פותח צוהר לשלוש הדתות המונותיאיסטיות הנפוצות בארץ-הנצרות, האיסלאם והיהדות.

מטרות הקורס הן:

- להבין את התפקידים ואת הצרכים שהדת ממלאת עבור הקהילה והמאמין הפרטי.
- להסתכל על הדת הקרובה אלינו בעיניים השוואתיות.
- להתנסות בתצפיות על קהילה או טקס דתי חדש לנו.

לאחר סקירת כמה גישות יסוד לדת, נקיים סיור בהילולת רב חיים חורי, ובהמשך, באתרי דת נוצרים ומוסלמים, ונשוחח עם מנהיגים דתיים. משתתפי הקורס יתבקשו ליישם את הגישות שנלמדו בקורס ולהעלות שאלות חדשות באמצעות ביקורים בתפילות או בפולחנים באתרי דת ושיחות עם מנהיגי דת ומתפללים. תובנות אלו תיוצגנה בעבודה המנתחת את הזירות ואת הטקסים ממבט השוואתי.

דרישות הקורס ומבנה הציונים:

נוכחות סדירה, קריאה, והשתתפות פעילה בשעורים ובסיורים (10%).

בוחן על החמרים שנלמדו (20%).

הגשת 2 דו"חות סיור (10%). ביום ראשון, 5 למאי 2013 נשתתף בהילולת רב חיים חורי בבאר-שבע. נקיים גם סיור באתרים נוצריים ומוסלמיים באבו-גוש ובירושלים. ההשתתפות חובה.

עבודה המבוססת על תצפיות על תפילות ופולחנים וניתוח משווה (60%). הנחיות מדויקות ימסרו בהמשך.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 מסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

תוכן שיעורים + קריאת חובה

*ייתכנו שינויים בהמשך!

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה
1	11.3	הדת מהי? המשותף לדתות הייחוד. עקרונות אמונה.	הקרדו הנוצרי. עמודי האיסלאם. י"ג עקרונות היהדות (רמב"ם). חוה לצרוס-יפה, <u>האיסלאם: קווי יסוד</u> , אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1980, עמ' 30-43.
2	18.3	פנומנולוגיה: הדת כהתגלות על-אנושית. ארכטיפים וקדושה.	רודולף אוטו, <u>הקדוש</u> , ע' 10-16, 25-36.
3	8.4	גישות פסיכולוגיות לדת - הדת כאשליה או כארכיטיפ פסיכולוגי	פרויד, <u>התרבות והדת</u> , (עתידה של אשליה, פרקים 1,2) ע' 75-83, (תרבות ללא נוח, פרקים 3-6) ע' 39-55. Carl Jung, "The Spiritual Problem of Modern Man", in <i>The Portable Jung</i> , pp. 464-471.
4	22.4	דרקיים – ייצוגים קולקטיביים, הדת כמקדשת את החברה	Emile Durkheim, <i>The Elementary Forms of Religious Life</i> , translated by Carol Cosman, Oxford, 2001, pp. 35-46; 162-168. (א.א. אונס-פריצ'רד, <u>תורות של דת פרימיטיבית</u> , תל אביב, 1999, ע' 60-89).

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

{ 34 }

<p>מירצ'יאה אליאדה, <u>המיתוס של החזרה האין-סופית</u>, תל אביב, 2000, ע' 10-37.</p>	<p>מעגל השנה – החגים</p>	<p>29.4</p>	<p>5</p>
<p>סיוור והשתתפות בהילולה בשעות אחה"צ אלקס ויינגרוד, "הצדיקים צועדים קדימה <u>ישראל</u>: <u>אנתרופולוגיה מקומית. בעריכת אורית אבוהב</u> [נאחרים]: <u>תל-אביב: צ'ריקובר, 1998</u></p>	<p>הילולת רבי חיים חורי</p>	<p>5.5</p>	
<p>סרט על החאג' חוה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u>, אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 16-22, 78-84.</p>	<p>עלייה לרגל</p>	<p>6.5</p>	<p>6</p>
<p>ספר התפילות הרומי קאתולי/ פרוטסטנטי, קטעי הסידור. חננאל מאק, <u>תפילה ותפילות</u>, ראובן מס, ירושלים, 2006, עמ' 11-33, 44-47. חוה לצרוס-יפה, <u>אסלאם-יהדות – יהדות-אסלאם</u>, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 51-57.</p> <p>(optional: Mauss, Marcel. 2003. <i>On Prayer</i>, Edited and with an introduction by W.S.F. Pickering, New York: Durkheim Press/Berghahn Books, pp. 12-13, 21-37, 49-57)</p>	<p>תפילה</p>	<p>13.5</p>	<p>7</p>
	<p>סיוור באתרים נוצריים ומוסלמים</p>	<p>19.5</p>	<p>(ייתכנו שינויים)</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תשע"ג (2012-13)
 סמסטר אביב (ב')
 תואר ראשון

{ 35 }

	בירושלים		
מקס ובר, <u>על הכריזמה ובניית המוסדות</u> , עמ' 1-16, 157-175.	סמכות דתית	20.5	8
קליפורד גירץ, <u>עיונים באיסלאם</u> , פרק ד' חוה לצרוס-יפה, <u>אסלאם-יהדות – יהדות-אסלאם</u> , האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 17-28, 43-50.	כתבי קודש, פרשנות, ודת עממית	27.5	9
אליאב-פלדון, מירי, <u>הרפורמה הפרוטסטנטית</u> , אוניברסיטה משודרת, תל אביב, 1995 פרקים א-ג, ו, יב.	אורתודוקסיה והטרודוקסיה	3.6	10
וויליאם ג'יימס, <u>החוויה הדתית לסוגיה: מחקר בטבע האדם</u> . ירושלים: מוסד ביאליק, 1994 עמ' ???. סרט: JESUS CAMP	מסיונריות והמרה דתית	10.6	11
קריאת קטעי ברית החדשה: מתי פרק כ"ג, מעשי השליחים 1-2, 27-36, הבשורה על פי יוחנן, פרקים 1-5, קטעי אפוקליפסה של יוחנן. יוסף דן, <u>המשיחיות היהודית</u> , עמ' 11-12, עמ' 178-203. חוה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u> , האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 66-71. מיכל קרבל, "לראות את הבלתי-נראה; להאמין בלא-יאומן: פרויקט האמונה המשיחיסטית בחב"ד בעקבות פטירת הרבי" – תדפיס.	משיחיות ואסכטולוגיה	17.6	12

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 36 }

Luhrmann, T. M. (2004). "Metakinesis: How God Becomes Intimate in Contemporary U.S. Christianity." <i>American Anthropologist</i> 106(3): 518-528. וקסלר, פיליפ. 2005. "המהפכה הרוחנית צומחת מלמטה". ארץ אחרת. 26, עמ' 26-29. גארב, יונתן. 2005. "הטשטוש מתחיל בתוכי". ארץ אחרת. 26, עמ' 30-34. Tucker, J. 2002. "New Age Religion and the Cult of the Self. <i>Society</i> , 39 (2): 46-51	חילון והיקסמות העולם מחדש	24.6	13
--	--	------	-----------

ספרים בעברית לקריאה נוספת ולהיעזרות בכתיבת העבודות (ממבוא למדע הדתות,
אונ' ת"א):

אנתרופולוגיה וסוציולוגיה של הדת

יונג, ק. ג. תשובה לאיוב. תל אביב: רסלינג, 2005, עמודים 19-47.

רבי משה בן מימון, מורה נבוכים, תרגום: מיכאל שוורץ, תל אביב: אוניברסיטת תל אביב,
2002, חלק ג פרקים כב-כג

אוונס-פריצרד, אדוארד. 1988 תורות של דת פרימיטיבית. ירושלים: מוסד ביאליק,

בילו, יורם. 1997 "התרבות העממית בעידן פוסטמודרני: סיפור אישי". תיאוריה
וביקורת. 10: 37-54.

ברגר, פיטר ל., 1970. הזמנה לפגישה עם הסוציולוגיה. תל-אביב: עם עובד, ספרית אופקים.

גירץ, קליפורד. 1990. "הדת כמערכת תרבותית. בתוך פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר,
עמ' 89-122.

וובר, מקס. 1984. האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם. עברית: ברוך קורא, תל-אביב:
עם עובד. חלק ראשון, פרק שני: "רוח הקפיטליזם" (עמ' 19-34). חלק שני, פרק שני:
"האסקזה ורוח הקפיטליזם" (עמ' 67-90).

טרנר, ויקטור. 2004. "לימינאליות וקומיוניטס" בתוך התהליך הטקסי: מבנה ואנטי-מבנה.
תל אביב: רסלינג. עמ' 88-115.

סיון, עמנואל אלמונד, גבריאל ואפלב'י סקוט (2004), קנאות דתית מודרנית, ת"א: ידיעות
אחרונות, עמ' 29-107; 261-288.

לוי-שטראוס, קלוד. 1980. "יעילותם של סמלים", בתוך שוקד, מרקס ודשן (עורכים), פרקים

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 38 }

באנתרופולוגיה חברתית. ירושלים: שוקן, עמ' 235-244.
דגלס, מרי. 2004. "טומאה חילונית (התועבות שבספר ויקרא)". בתוך טוהר וסכנה. תל-
אביב: רסלינג, עמ' 55-81.

סוציולוגיה פוליטית

פרופסור לב גרינברג

הקורס מיועד להקנות כלים בסיסיים להבנת תיאוריות של סוציולוגיה פוליטית תוך כדי הצגת דיונים מרכזיים בתחום. הקורס דן בשאלת הסמכות, המפלגות, אליטות והמדינה; ומנתח מאבקים בין מעמדות, קבוצות אתניות ולאומיות ובמלחמה. לבסוף הוא בוחן את מהותה של הדמוקרטיה כמנגנון להכלת קונפליקטים ומגבלותיה. קריאת החומר הביבליוגרפי היא חובה. מטלות במשך הסמסטר: הגשת 4 דו"חות קריאה לקראת השיעור. בסוף הסמסטר תתקיים בחינה אינטגרטיבית של חומר הקריאה וההרצאות.

רשימה ביבליוגרפית

1. Weber M. "Politics as a Vocation".
2. C.W. Mills, "The Structure of Power in American Society"
3. Hanna Arendt, "On Violence".
4. Rustow, D.A. (1970) "Transitions to Democracy: Toward a Dynamic Model".
5. Bourdieu, P. "Delegation and Political Fetishism"
6. אנדרסון, ב. "קהילות מדומיינות" פרקים 1-2.
7. Tilly, C. "How War Made States and Vice Versa"
8. Michael Mann, "The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing", Ch. ???
9. Fanon, F. "Spontaneity: Its Strength and Weakness"
10. Stepan, A. "Military Politics in Three Polity Arenas"
11. Collier David and Collier Ruth, "Conclusion: Shaping the Political Arena"
12. Grinberg, Lev "the Dynamic of Political Spaces"

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

סוציולוגיה של הרגשות

פרופ' ניצה ינאי

יום שלישי, 14:00-16:00

סמסטר ב', תשע"ג

תאור הקורס

רגשות הם חלק בלתי נפרד מעולמנו הפרטי, הבינאישי החברתי, והתרבותי. בעזרת רגשות אנו "קוראים" את עצמנו, אחרים, וגם תהליכים חברתיים. על-פי סארטר רגשות הינם "משושים" בעזרתם אנו חווים את העולם. אבל רגשות אינם רק משושים אלא גם ידע המעורב בהבנייה של העולם החברתי והאישי כמו גם מוטיבציה לפעולה. ממשלות משתמשות ברגשות לשליטה בהמונים, קבוצות כוח משתמשות ברגשות לפיתוח ושמירה על אינטרסים ומוסדות ואירועים תרבותיים מייצרים שיח אמוציונאלי וסדר חברתי. כך, בעשורים האחרונים הפכו רגשות לנושא מחקר מרכזי בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה. במסגרת הקורס נתמקד ברגשות כידע מובנה אבל גם ככוח מבנה של מערכות חברתיות ופוליטיות, מערכות יחסים בין קבוצות ואקלים פסיכולוגי וחברתי. הדגש שלנו בקורס יהיה לא על השאלה מהם רגשות אלא מה רגשות עושים, וכיצד הם פועלים?

חובות הקורס

*קריאה משעור לשיעור.

*בוחן במהלך הסמסטר, 30 אחוז.

*בחינה סופית מסכמת, 70 אחוז.

נושאים ורשימת קריאה

מבוא, דרוין, פרויד

Darwin, C. 1965. *The Expression of the Emotions in Man and Animals*. Chicago: The University of Chicago Press. Preface by Konrad Lorenz , Introduction, 1-26

ההיסטוריה של רגשות

Elias, N. 1978. *The Civilizing Process* (pp. 169-205.). New York: Urizen Books.

הבנייה חברתית

Armon-Jones, C. 1986. "The Thesis of Constructionism" In Rom Harr'e, Ed. *The Social Construction of Emotions* (pp.32-56). Oxford, UK: Basil Blackwell.

שפה, פרשנות והבנייה חברתית:

Abu-Lughod, L. and Lutz, A.C. 1990. "Introduction: emotion, discourse, and the politics of everyday life." In, C. Lutz and L. Abu-Lughod. *Language and the Politics of Emotions*. Cambridge: Cambridge University Press.

כוח ורגשות: על ביקורת הסובלנות

Brown, W. 2006. "Tolerance as a discourse of power." In *Regulating Aversion* (pp. 25-47). Princeton: Princeton University Press.

hooks, b. 1995. "killing rage: militant resistance" and "beyond black rage: ending racism" In bell hooks, *killing rage, ending racism* (8-20, 21-30). New York: Henry Holt and Company

סוציאליזציה בילדות

Lutz, C. 1985. "Cultural Patterns and Individual Differences in the Child's Emotional Meaning System." In Lewis and Saarni, Eds. *The Socialization of Emotions* (pp. 37-57).

הבדלים בין תרבותיים

Briggs, J. 1978. "The Origins of Nonviolence: Inuit Management of Aggression" In Montagh, A. Ed. *Learning Non-Aggression* (pp. 54-93). New York: Oxford University Press.

Scheper-Hughes, N. 1990. "Mother Love and Child Death in Northeast Brazil" In, J. W. Stigler, R.A. Shweder and G. Herdt, Eds. *Cultural Psychology* (542-568). Cambridge: Cambridge University Press.

מושג האהבה

Swidler, A. 1980. "Love and Adulthood in American Culture" In Smelser, N.J., and Erikson, E. Eds. *Themes of Work and Love in Adulthood* (pp.107-125). Cambridge: Cambridge University Press.

Illouz, E. 1997. *Consuming the Romantic Utopia: Love and the Cultural Constructions of Capitalism* (25-47; 247-287). Berkeley, CA: University of California Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 44 }

מושג הבדידות

Wood, L. 1986. "Loneliness" In R. Harre, Ed. *The Social Construction of Emotions* (pp. 184-208). Oxford, UK: Basil Blackwell.

שיטות מחקר כמותיות

102-1-0017

מרצה: ד"ר אורי שויד

מתרגלות: גב' מורן נגה גב' שיבה ליבר

יום ב' 16:00-18:00

תיאור הקורס

בקורס זה יילמדו עקרונות איסוף וניתוח של נתונים במחקר חברתי. בין הנושאים העקרים יכללו שיטות דגימה, בניית סקר ואמצעי מדידה, ומבוא לשיטות ניתוח לינאריות תוך התמקדות ברגרסיה לינארית. מטרת הקורס היא להקנות כלים בסיסיים לקריאה והערכה של מחקרים כמותניים, וכן ביצועם. לקורס שני חלקים. החלק הראשון הינו מבוא לשיטות כמותיות, ועוסק בתכנון מחקר, מדידה, דגימה וסקירה. בסוף חלק זה תוגש עבודה קצרה. העבודה תתייחס גם למאמר מדעי שכל תלמיד יבחר, ובאחריות התלמידים לאשר את המאמרים עם המתרגלות עד שיעור 5. החלק השני עוסק בניתוח נתונים באמצעות רגרסיה לינארית ו-SPSS, ובסופו תוגש עבודה בהיקף דומה, הכוללת ניתוח נתונים.

שעות קבלה

ד"ר אורי שויד : יום ב' 15:00 – 16:00

דרישות הקורס

נוכחות חובה בשיעורים ובתרגילים.
הגשת שתי מטלות במועד במהלך הסמסטר.
קריאת פריטי החובה לקראת השיעורים והתרגולים.
ציון עובר (60 לפחות) בבחינה הסופית.

ציון הקורס

ציון הקורס יקבע ע"פ שקלול של ציון המבחן (70%), ציון התרגילים (30%) וכן בוחן בונוס שיערך באחד השיעורים הראשונים. ציון עובר במבחן הינו תנאי לקבלת ציון עובר בקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 46 }

רשימת קריאה

חלק ראשון – חובה :

כהן ינון (1990), "הסיכסוך הישראלי-ערבי והירידה מהארץ". מגמות, ל"ב (4) : 443-447.
כץ-גרו טלי ויוסי שביט (1998), "סגנון חיים ומעמדות בישראל", סוציולוגיה ישראלית א', 1, עמ'
91-114.

דו"ח המכון לאסטרטגיה ציונית בדבר הטיה פוסט ציונית במחלקות לסוציולוגיה באקדמיה
עמודים 1-6, 17, 23-44 http://www.izs.org.il/default.asp?father_id=114&catid=395
רשות -

דו"ח המכון לאסטרטגיה ציונית – שאר העמודים
יפתחאל, אורן (2010) "כתב הסתה המתחזה למחקר". ידיעות אחרונות, 4.10.10 (באתר הקורס)
בייט-מרומ רות (1986) "שיטות מחקר במדעי החברה" יחידות 1-3, 5-6, הוצאת האוניברסיטה
הפתוחה.

חלק שני – חובה :

Shwed, U. and Y. Shavit. 2006. Occupational and Economic Attainments of
College and University Graduates in Israel. European Sociological Review
22(4):431-442

רשות -

בייט-מרומ רות (1986) "שיטות מחקר במדעי החברה" יחידות 9-10.

ייתכנו שינויים במאמרים במהלך הסמסטר

תרבות בהגירה

יום שלישי 11:45 ל13:45

מרצה: ד"ר יוליה לרנר

שעות קבלה: יום רביעי בין 13 ל14 בתאום julialer@bgu.ac.il

תאור הקורס:

הקורס יעסוק במושגי היסוד לניתוח מצבים של בין-תרבותיות ושינוי תרבותי. נתבונן בשלושה מצבים המייצגים ערעור על "המובן מאליו" התרבותי, ומגלמים בתוכם מפגש שיכול להתנהל כדיאלוג ומיזוג, כעימות ומאבק, כהתעלמות או השתלטות.

הראשון הוא תרבות שהמהגרים מביאים איתם למקום חדש ומה שמתרחש במפגש שלה עם התרבות המקומית. **השני** הוא מצב של "מהפכה" – שינוי תרבותי, חברתי ופוליטי דרסטי מידי או הדרגתי, מצב בו אנשים חווים הגירה תרבותית בביתם. **והשלישי** הוא מצב של השאלה בין תרבותית אשר במהלכה תפישות ופרקטיקות מיובאות מבחוץ עוברות התאמה למקום חדש.

דוגמאות של מצבים בין תרבותיים נמצא בשפע בהקשר התרבותי הרוסי-סובייטי, האירופאי, האמריקאי והישראלי. הדיון יתבסס על חומר הקריאה ועל קטעי הצפייה מתוך סרטים עלילתיים ודוקומנטריים הנוגעים בשלושת המצבים של תרבות בהגירה.

חובות ומטלות:

נוכחות ב- 10 מפגשים במהלך הסמסטר הינה תנאי חובה לסיום הקורס
בוחן אמצע על החלקים של חומר הקריאה והצפייה - עד 20 אחוז מהציון הסופי (העברת הבוחן ומועדו להחלטת המרצה)

מבחן או עבודה מסכמת המבוססת על אינטגרציה של חומרי השיעורים, הקריאה והצפייה - 80 אחוז מהציון הסופי.

השתתפות רציפה והתייחסות לחומר הקריאה בכיתה – בנוס לציון הסופי בקורס

תוכנית השיעורים וחומרי הקריאה והצפייה:

א. שיעורים 1-2 מבואות

נושאים: מהו המצב "הנורמאלי" של התרבות - "מובן מאליו" תרבותי; "זרות" כיחס חברתי וחוויה; קריאה מתוך:

Berger, P.L. & Luckman Th. 1966 (or 1971). The Social Construction of Reality. Penguin Books: London. Ch.1 "The foundation of knowledge in everyday life".

Simmel, G. (1950). The stranger. In K. H.Wolf (Ed.), The Sociology of G. Simmel (pp. 402–408). New York: Free Press.

Park, R.E. 1928. "Human Migration and Marginal Man." American Journal of Sociology 33:881-893.

Schuetz, A. 1944 "The Stranger: An Essay in Social Psychology", The American Journal of Sociology 49(6):499-507.

ב. שיעורים 3-5 תרבות של מהגרים

נושאים:

הגירה כמפגש בין תרבותי; מודלים להבנה של התמקמות תרבותית של המהגרים בחברה המארחת(ארה"ב, ישראל, אירופה); מהי "מובלעת (גטו) תרבותי" והאם היא קיימת? מפגשים בין תרבותיים בספרה הפרטית; תקשורת בין תרבותית וכשליה; מפגש תרבותי בספרה של המשפחה והזוגיות. מפגשים בין תרבותיים בספרה הציבורית; היררכיה ויחסי הכוח בין המאחרים למהגרים; מאבקים על משאבים, מאבקים על הנרטיבים המרכזיים של החברה.

צפייה:

הקטע של המהגרים מתוך "לול", "האולפן", "בין הקירות", "בודדים", "נודל", "חוצרה בואדי", "The Visitor", "Spanglish", "חברים של יאנה", "מלון דיפלומט"

קריאה מתוך:

לרר. ז. 1993. פסיכולוגיה של ההגירה: סקירת ספרות. ירושלים: מכון ברוקדייל.

בר-יוסף רבקה. 1990 (1968) דה-סוציאליזציה ורה-סוציאליזציה : תהליך ההסתגלות של עולים. משפחה, קליטה, עבודה. היבטים סוציולוגיים על החברה הישראלית, ירושלים, 133-151.

Taft, R. 1977. "Coping with Unfamiliar Cultures", Pp.121-153 in Studies in Cross-cultural Psychology. vol.1, edited by N. Warren. London: Academic Press.

Thomas, W.I. & Znaniecki, F. 1919. The Polish Peasant in Europe and America. Vol.3. Boston: Richard G.Badger, The Gorham Press.

Berry, J.M., Kim, U., Mind, Y. and Mok, D. 1987. "Comparative Studies of Acculturative Stress". International Migration Review 21: 491-511.

לשם, אלעזר. 2005. עולי ברה"מ לשעבר בין התבדלות לשילוב בחברה ישראלית. (מאמר) לומסקי פדר, עדנה ורפפורט תמר. "איש זר בבית": חווית הקיבוץ של מהגרים יהודיים-רוסיים צעירים.

גולדן, דבורה. 2003. "עכשיו כמו ישראלים אמיתיים, בואו נקום ונשיר": הוראת השפה הלאומית למהגרים רוסיים בישראל". מגמות מ"ב (3): 388-411.
אליאס נלי ונטליה חבורוטיאנוב. "לא על הלחם לבדו": חיי התרבות של הרחוב הרוסי של באר שבע".

Gershenson, O. (2003). "Misunderstanding between Israelis and Soviet immigrants: Linguistic and cultural factors". Multilingua, 22(3), 275-290.

Bloch, L-R. (1998). Communicating as an American immigrant in Israel: The Freier phenomenon and the pursuit of an alternative value system. Research on Language and Social Interaction, 31, 177-208.

לייבוביץ' טלי ועדנה לומסקי פדר. "מפגש בין-אתני במשפחה מזרחית-רוסית, דינאמיקה של חליפין". בספר: רוסיים בישראל: הפרגמטיקה של התרבות בהגירה.

מתוך סבטה רוברמן. זיכרון בהגירה. ירושלים: מאגנס.

מהפכות: הגירה נייחת?

III. שיעורים 6-8

נושאים:

טרנספורמציה מהפכנית: שבר חברתי או המשכיות? כיצד שוללים את העולם הישן? אסטרטגיות של תרבות מחדש של "חוץ" ושל "פנים"; הבניה מחדש של היררכיות וגבולות; חוויה של זרות\גלות בבית;

צפייה:

"להתראות לנין", "סלאח שבת", "The Terminal", "East is East"

קריאה מתוך:

מתוך "הביתה" של אסף ענברי,

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר ראשון

{ 50 }

מתוך אלמוג, עוז . 1997, הצבר – דיוקן. תל אביב: עם עובד.
כתריאל, תמר. 1999. *מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל*. תל-אביב:
אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן (עמ' 206-225 "סגנון דוגרי")
חלפין, יגאל. 2002. "האדם החדש על פי הבולשביזם: סקולוגיה ופסיכיאטריה ברוסיה
הסובייטית", *זמנים*, 78, עמ' 94-106.

Bloch, Linda-Renee 2003. "Who's afraid of being a Freier? The analysis of
communication Through a key cultural frame." *Communication Theory*
13:125-159.

Volkov, V. 2000. "The Concept of 'Kulturnost': Notes on the Stalinist civilizing
process". Pp. 210-230 in Fitzpatrick, Sh. (ed) 2000. *Stalinism: New
Directions*. London: Routledge.

Oushakine, S. 2000 "The Quantity of Style: Imaginary Consumption in the
Post-Soviet Russia". *Theory, Culture and Society*, vol. 17 (5): 97-120.

IV . שיעורים 9-13 תרבות מהגרת

נושאים:

מתי תרבויות מהגרות? מצבים של קולוניאליזם, גלובליזציה, פוסט-סוציאליזם כמצבים של
מפגש בין תרבותי והגירה תרבותית; "ציונות" כתרבות מהגרת;
מסלולים ותחנות של רעיונות תרבותיים ומה קורה בדרך? המושג של תרגום בין-תרבותי.

צפייה:

"London", "Afghan Star", "Styliagi", הפרק על יום הזיכרון מתוך "עבודה ערבית",
"River", "אף אחד לא שמע על חתולים פרסיים",

קריאה מתוך:

רם, אורי. 2003. "ה-M הגדולה: מקדונלדס ואמריקניזציה של המולדת". תיאוריה וביקורת 23.
סעדה אופיר גלית. 2001. "בין 'ישראליות' ל'מזרחיות': הכלאות מוסיקאליות מין העיר שדרות".
סוציולוגיה ישראלית ג(2) 253-276.

כהנא, ראובן. 1975. "אסטרטגיות באימוץ ערכים חדשים בתהליכי מודרניזציה". מגמות כ"ב, עמ' 51-
64.

שומסקי, דימיטרי. 2005. "אוריינטליזם ואיסלאמופוביה בקרב האינטליגנציה דוברת הרוסית
בישראל" תיאוריה וביקורת 26 : 89 – 119.

ברטל, ישראל. קונזק ובדווי: עולם הדימויים הלאומי החדש, "העלייה השנייה – מחקרים",
א', עמ' 482 – 493.

Stearns, Peter. N. 1994. *American Cool Constructing a twenties-century emotional
style*. New York: New York University Press.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר שני

{ 52 }

תואר שני

הכלכלה החדשה בארגונים הישנים:

השיח הניהולי-עסקי וביטוי בארגונים ופרופסיות

ד"ר אלונה הרנס

יום ה' 8-12, סמסטר ב' (4 נ"ז)

קבלה בתיאום מראש: harness@bgu.ac.il

תיאור הקורס

בעשורים האחרונים אנו עדים להתפשטותה הגוברת והולכת של דוקטרינה כלכלית ניאו-ליברלית, לפיה יש להעדיף יוזמות פרטיות המבטאות את כוחות השוק ולצמצם ככל האפשר את התערבות המדינה. דוקטרינה זו הנה בעלות השפעה ניכרת על ארגונים, ובעיקר על ארגוני המגזר הציבורי, הנתפסים כייצוג של ה"כלכלה הישנה" על חולייה ונדרשים, לפיכך, להוכיח עמידה בקריטריונים של ה"כלכלה החדשה". ציר אחד של פעילות הנו הפרטה חלקית באמצעות מיקור חוץ – הוצאת פונקציות ופעולות לקבלנים חיצוניים. ציר שני כולל הטמעה של שיח ופרקטיקות המייצגים את הכלכלה החדשה. אחד הביטויים המובהקים של ערוץ פעולה זה הנו ה"ניהול הציבורי החדש" (New Public Management) - גישה ניהולית הרווחת בעולם ובארץ משנות ה-80 לערך, שמטרתה המוצהרת היא "התמודדות עם כשליה של הבירוקרטיה הציבורית במטרה לשפר את אופן עיצוב המדיניות ואפקטיביות הניהול" (נחמיאס וקליין, 2002).

התפשטותם של עקרונות כלכליים ניאו-ליברליים והפרקטיקות הניהוליות הקשורות בהם מאפשרת היכרות מעמיקה ובחינה ביקורתית של ספרות העוסקת בהתפשטותם של רעיונות ניהוליים. במסגרת זו, נעמוד על מושגים מרכזיים כדוגמת "אופנות ניהול" (Abrahamson, 1996), "איזומורפיזם" (DiMaggio and Powell, 1983), זיקה רופפת, decoupling (Meyer and Rowan, 1977) ו"תרגום" (Czarniawska and Jorges, 1996). כמו כן, נבחן את המשמעות של התפשטות רעיונות ניהוליים בזיקה לתהליך גלובליזציה ונגזרותיהם.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
מסטר אביב (ב')
תואר שני

{ 54 }

ציר שני של חקירה נוגע לאופן בו התפשטותם של עקרונות אלה באה לידי ביטוי בהיווצרותם של ארגונים חדשים, עיסוקים חדשים, פרקטיקות ארגוניות, שינוי בתפיסת התפקיד ואופן ההתנהלות של עובדים ומנהלים. פרספקטיבה זו מאפשרת התבוננות בתהליכים הנתפסים לרוב כתהליכי התפתחות טבעיים ובלתי נמנעים, תוך זיהוי של המקורות האידיאולוגיים העומדים בבסיסם. בחינה זו תעשה על-ידי הצגת עמדות תיאורטיות שונות מצד אחד, וחקירת דוגמאות של הטמעת השיח והפרקטיקה הניהוליים-עסקיים בהקשרים חדשים מצד שני.

מטלות

- קריאת מאמרי החובה והשתתפות בדיונים בכתה.
- הצגת מאמר בכתה (20%)
- מטלה מסכמת: עבודה (80%).

נושאים

לכל שיעור תידרש קריאה של מאמר אחד. ההבחנה בין מאמרי חובה לקריאה נוספת תעשה בהמשך. יתכנו שינויים ברשימת הקריאה.

מבוא

מאור, מ. (2002). הערכת התוצאות וההשלכות של רפורמות הניהול הציבורי החדש. בתוך מ. טליאס (עורך). *ערכת הדרכה בנושא הניהול הציבורי החדש: רפורמה במנהל הציבורי*. עמ' 72-87. אלכ"א – גוינט, ירושלים.

טליאס, מ. וכ"ץ, י. (2002). המסד הערכי של רפורמות. בתוך מ. טליאס (עורך). *ערכת הדרכה בנושא הניהול הציבורי החדש: רפורמה במנהל הציבורי*. עמ' 92-101. אלכ"א – גוינט, ירושלים.

נחמיאס, ד., ארבל-גנץ, א., ומידני, א. (2011). *מדיניות ציבורית בישראל – סוגיות מרכזיות ומקרי בוחן*. פרק 1.2: רפורמות במנהל הציבורי (עמ' 24-35). רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

Brunsson, N., Sahlin-Andersson, K. (2000). Constructing Organizations: The Example of Public Sector Reform. *Organization Studies*, 21(4), 721-746.

מתודולוגיה - ניתוח שיח ביקורתי

וגם התפיסה של הכלכלה החדשה כשיח.

- Phillips, N., & Hardy, C. (2002). *Discourse Analysis: Investigating Processes of Social Construction*. Ch. 1: What is Discourse Analysis? Pp. 1-17. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Ch. 6: Critical Discourse Analysis and the Marketization of Public Discourse: The Universities. Pp. 130-166. Harlow, England: Pearson Education.
- Smith, D. E. (2005). *Institutional Ethnography: A Sociology for People*. Ch. 2: Knowing the Social: An Alternative Design. Pp. 27-45. Lanham, MD: Altamira Press.
- De Cock, C., Fitchett, J. A., & Volkmann, C. (2005). Constructing the New Economy: A Discursive Perspective. *British Journal of Management*, 16 (1), 37-49.

מקורותיה הרעיוניים של הפרדיגמה הכלכלית - ניהולית

- שנהב, י. (2003). יסודותיה ההיסטוריים והאפיסטמולוגיים של תורת הארגון: מיזוג של תיאוריה סוציולוגית ושיח הנדסי.
- C. Knudsen., and T., Haridimos. (eds;), *The Oxford Handbook of Organization Theory: Meta-theoretical Perspectives*. Oxford University Press, pp. 183-209
מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. סוציולוגיה של ארגונים – מקראה. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 35-9.
- Power, M. (1997). *The Audit Society: Rituals of Verification*. Oxford: Oxford University Press.
- Knights, D., & Morgan, G. (1991). Corporate Strategy, Organizations, and Subjectivity: A Critique. *Organization Studies*, 12 (2), 251-273.
- du Gay, P., & Salaman, G. (1992). The Cult[ure] of the Customer. *Journal of Management Studies*, 29 (5), 615-633.
- Sewell, G., & Wilkinson, B. (1992). 'Someone to Watch Over Me': Surveillance, Discipline and the Just-In-Time Labour Process. *Sociology*, 26 (2), 271-289.

Grey, C. (1999). 'We Are All Managers Now; We Always Were': On the Development and Demise of Management. *Journal of Management Studies*, 36 (5), 561-585.

O'Reilly, D., & Reed, M. (2010). "Leaderism": An Evolution of Managerialism in UK public Service Reform. *Public Administration*, 88 (4), 960-978.

אילוז, א. (2012). גאולת הנפש המודרנית. פרק 3. הקיבוץ המאוחד.

בתחום הרפואה – השיח העסקי נמצא בזיקה לשיח הטיפולי, השואב את כוחו מתנועות של צדק חברתי (התנועה לזכויות האזרח) וכניסת נשים לתחום:

Dunn, M. B., & Jones, C. (2010). Institutional Logics and Institutional Pluralism: The Contestation of Care and Science Logics in Medical Education, 1967-2005. *Administrative Science Quarterly*, 55 (1), 114-149.

על התפיסות שהנחו את התפתחותם של בתי הספר למנהל עסקים:

Khurana, R. (2007). *From Higher Aims to Hired Hands: The Social Transformation of American Business Schools and the Unfulfilled Promise of Management as a Profession*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Augier, M., & March, J. G. (2011). *The Roots, Rituals and Rhetorics of Change: North American Business Schools after the Second World War*. Stanford, CA: Stanford University Press.

התפשטות רעיונות ניהוליים בין מוסדות וארגונים – פרספקטיבות תיאורטיות

מבט-על:

Sahlin-Andersson, K., & Engwall, L. (2002). Carriers, Flows, and Sources of Management Knowledge: The Dynamics of Management Knowledge Expansion. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 3-32, 277-298. Stanford, California: Stanford University Press.

Meyer, J. (2002). Globalization and the Expansion and Standardization of Management. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 33-44. Stanford, California: Stanford University Press.

Drori, G. S., Meyer, J. W., & Hwang, H. (2009). Global Organization: Rationalization and Actorhood as Dominant Scripts. *Research in the Sociology of Organizations*, 27 (1), 17-43.

Drori, G. S., Meyer, J. W., & Hwang, H. (Eds.), *Globalization and Organization: World Society and Organizational Change*. Oxford: Oxford University Press.

התיאוריה הניאו-מוסדית:

דימאג'יו, פ. ג., ופאואל, ו. ו. (1983): שיבה את כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית ורציונליות קיבוצית בשדות ארגוניים. *American Sociological Review*, 48 (2), 147-160.

מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. סוציולוגיה של ארגונים – מקראה. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 328-352.

Johnson, G., Smith, S., & Colding, B. (2000). Microprocesses of Institutional Change in the Context of Privatization. *Academy of Management Review*, 25 (3), 572-580.

אופנות ניהול:

Abrahamson, E. (1996). Management Fashion. *Academy of Management Review*, 21 (1), pp. 254-286.

Huczynski, A. A. (1993). Explaining the Succession of Management Fads. *The International Journal of Resource Management*, 4 (2), pp. 443-462.

מה קורה במפגש בין הרעיון או הפרקטיקה להקשר החדש?

הדילמה של "ההגיונות המוסדיים הסותרים":

Friedland, R., & Alford, R. R. (1991). Bringing Society Back In: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions. In W. W. Powell & P. J. DiMaggio (Eds.) *The New Institutionalism in Organization Analysis*. Pp. 232-263. Chicago: The University of Chicago Press.

Pratt, M. G., & Foreman, P. O. (2000). Classifying Managerial Responses to Multiple Organizational Identities. *Academy of Management Review*, 25 (1), 18-42.

Lounsbury, M. (2007). A Tale of Two Cities: Competing Logics and Practice Variation in the Professionalizing of Mutual Funds. *Academy of Management Journal*, 50 (2), 289-307.

(1) מודל של פיצול (decoupling)

מאיר, ג'. וו., ורואן, ב. (1977). ארגונים ממוסדים – המבנה הפורמלי כמיתוס וכטקס. *American Journal of Sociology*, 83 (2), 340-363
מתוך: נ. ברקוביץ' (עורכת). 2010. סוציולוגיה של ארגונים – מקראה. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 302-327.

Ritti, R. R. & Silver, J. H. (1986). Early Processes of Institutionalization: The Dramaturgy of Exchange in Interorganizational Relations. *Administrative Science Quarterly*, 31(1), 25-42.

Townley, B. (2002). The Role of Competing Rationalities in Institutional Change. *Academy of Management Journal*, 45(1), 16-179.

McNulty, T., & Ferlie, E. (2004). Process Transformation: Limitations to Radical Organizational Change within Public Service Organizations. *Organization Studies*, 25(8), 1389-1412.

(2) מודל של יצירה חדשה - "תרגום"

Czarniawska, B., & Sevón, G. (1996). Introduction. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 1-12. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

Czarniawska, B., & Jorges, B. (1996). Travels of Ideas. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 13-48. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

Sahlin-Andersson, K. (1996). Imitating by Editing Success: The Construction of Organizational Fields. In B. Czarniawska & G. Sevón (eds.), *Translating Organizational Change*, pp. 69-92. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

קולוניאליזציה, גלובליזציה והמקרה הישראלי:

Frenkel, M., & Shenhav, Y. (2003). From Americanization to Colonialization: The Diffusion of Productivity Models Revisited. *Organization Studies*, 24 (9), 1537-1561.

פרנקל, מ. (2008). צמיחתו של שדה הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים. *סוציולוגיה ישראלית*, י (1), 133-159.

רם, א. (2005). *הגלובליזציה של ישראל: מק'וורלד בתל-אביב, ג'יהאד בירושלים*. פרק 4: אמריקניזציה. עמ' 96-108. תל-אביב: רסלינג.

Zilber, T. (2006). The Work of the Symbolic in Institutional Processes: Translations of Rational Myths in Israeli High Tech. *Academy of Management Journal*, 49 (2), 281-303.

Parush, T. (2009). *Management Fashions, Movements, and Reforms in Israel: Collective Dynamics and the Spread of Management Ideas*. Ch. 9: TQM in the 1990s. pp. 211-282. Thesis submitted to the senate of Tel-Aviv University in partial fulfillment of the requirements for the degree of "Doctor of Philosophy".

סוכני ההעברה:

Czarniawska-Jorges, B. (1990). Merchants of Meaning. In B. A. Turner (ed.), *Organizational Symbolism*. Pp. 139-150. Berlin: de Gruyter.

Ernst, B., & Keiser, A. (2002). In Search of Explanation for the Consulting Explosion. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 47-73. Stanford, California: Stanford University Press.

Ruef, M. (2002). At the Interstices of Organizations: The Expansion of the Management Consulting Profession, 1993-1997. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 74-95. Stanford, California: Stanford University Press.

Armbruster, T., & Kipping, M. (2002). Types of Knowledge and the Client-Consultant Interaction. In K. Sahlin-Andersson and L. Engwall (eds.). *The Expansion of Management Knowledge: Carriers, Flows, and Sources*. Pp. 96-112. Stanford, California: Stanford University Press.

תהליכים וסוגיות בארגונים

הכלכלה החדשה כשפה חדשה:

- Czarniawska-Jorges, B., & Jorges, B. (1990). Linguistic Artifacts at Service of Organizational Control. In P. Gagliardi (Ed.) *Symbols and Artifacts: Views of the Corporate Landscape*. Pp. 339-361. New York: Aldine de Gruyter.
- Oakes, L. S., Townley, B., & Cooper, D. J. (1998). Business Planning as Pedagogy: Language and Control in a Changing Institutional Field. *Administrative Science Quarterly*, 43 (2), 257-292.
- Mueller, F., Sillince, J., Harvey, C., & Howorth, C. (2003). A Rounded Picture Is What We Need: Rhetorical Strategies, Arguments, and the Negotiation of Change in a UK Hospital Trust. *Organization Studies*, 25(1), 75-93.
- Spee, A. P. & Jarzabkowski, P. (2011). Strategic Planning as Communicative Process. *Organization Studies*, 32(9), 1217-1245.

פרקטיקות ארגוניות חדשות:

- Greenwood, R., & Suddaby, R. (2006). Institutional Entrepreneurship in Mature Fields: The Big Five Accounting Firms. *Academy of Management Journal*, 49 (1), 27-48.
- Popp Berman, E. (2008). Why Did Universities Start Patenting? Institution Building and the Road to the Bayh-Dole Act. *Social Studies of Science*, 38(6), 835-871.
- Power, M., Scheytt, T., Soin, K., & Sahlin, K. (2009). Reputational Risk as a Logic of Organizing in Late Modernity. *Organization Studies*, 30(2-3), 301-324.
- Boiral, O. (2012). ISO Certificates as Organizational Degrees? Beyond the Rational Myths of the Certification Process. *Organization Studies*, 33(5-6), 633-654.

"איש הארגון" – הסובייקט הארגוני הרצוי ופרקטיקות לעיצובו

- אילו, א. (2008). אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי. פרק 1: עלייתו של Homo Sentimentalist. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.
- Garsten, C., & Grey, C. (1997). How to Become Oneself: Discourses of Subjectivity in Postbureaucratic Organizations. *Organization*, 4 (2), 211-228.
- Webb, J. (2004). Organizations, Self-Identities and the New Economy. *Sociology*, 38 (4), 719-738.
- Ainsworth, S., & Hardy, C. (2008). The Enterprising Self: An Unsuitable Job for an Older Worker. *Organization*, 15(3), 389-405.
- Luo, X. (2006). The Spread of "Human Resources" Culture: Institutional Individualism and the Rise of Personal Development Training. In G. S. Drori, J. W. Meyer, & H. Hwang, (Eds.), *Globalization and Organization: World Society and Organizational Change*. Oxford: Oxford University Press.
- Townley, B. (1995). 'Know Yourself': Self-Awareness, Self-Formation and Managing. **Organization**, 2 (2), 271-289.

ארגונים חדשים - העסק החברתי:

- Shamir, R. (2005). Mind the Gap: The Commodification of Corporate Social Responsibility. *Symbolic Interaction*, 28 (2), 229-253.

ברקאי, ת. (2008). אחריות חברתית של עסקים: ניאוליברליזם בתרגום ציוני. *תיאוריה וביקורת*, 33, 45-71.

שינויים בסקטורים שונים:

צבא

ז"ק, ד., וראביד, ג. (2001). מודלים של צבאות זרים. תל אביב: משרד הביטחון, ההוצאה לאור.

כהן, ס. א. וסולימן, א. (1995). צה"ל: מ"צבא העם" לצבא מקצועי. *מערכות*, 341, 2-17.

לוי, י. (2003). צבא אחר לישראל: מיליטריזם חומרני בישראל. פרק ט': "צבא קטן וחכם". עמ' 285-308. תל-אביב: ידיעות אחרונות, ספרי חמד.

מערכת החינוך

דהאן, י. ויונה, י. (2005). דו"ח דוברת: על המהפכה הניאו-ליברלית בחינוך. *תיאוריה וביקורת*, 27, 11-38.

Goldspink, C. (2007). Transforming Education: Evidential Support for a Complex Systems Approach. *Transforming Education*, 9(1-2), 77-92.

ההשכלה הגבוהה

Brint, S., & Karabel, J. (1991). Institutional Origins and Transformation: The Case of American Community Colleges. In W. W. Powell and P. J. DiMaggio (Eds.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago: The University of Chicago Press.

Gioia, D. A., & Thomas, J. B. (1996). Identity, Image, and issue Interpretation: Sensemaking During Strategic Change in Academia. *Administrative Science Quarterly*, 41 (3), 370-403.

מערכת הרווחה

Blackler, F., & Regan, S. (2006). Institutional Reform and the Reorganization of Family Support Services. *Organization Studies*, 27(12), 1843-1861.

Keevers, L., Treleaven, L., Sykes, C., & Darcy, M. (2012). Made to Measure: Taming Practices with Results-based Accountability. *Organization Studies*, 33(1), 97-120.

שינויים במבנה עיסוקים ובחוויותיהם של עובדים:

כללי

Campbell, M. L. (1998). Institutional Ethnography and Experience as Data. *Qualitative Sociology*, 21(1), 55-72.

Weisman, C. S., Gordon, D. L., Cassard, S. D., Bergner, M., & Wong, R. (1993). The Effects of Unit Self-Management on Hospital Nurses' Work Process, Work Satisfaction, and Retention. *Medical Care*, 31(5), 381-393.

Chandler, J., Barry, J., & Clark, H. (2002). Stressing Academe: The Wear and Tear of the New Public Management. *Human Relations*, 55(9), 1051-1069.

Brooks, I. (2003). Systemic Exchange: Responsibility for Angst. *Organization Studies*, 24(1), 125-141.

Korczynski, M., & Ott, U. (2005). Sales Work under Marketization: The Social Relations of the Cash Nexus? *Organization Studies*, 26(5), 707-728.

מירן, נ. (2010). האינטראקציה בין הפרט לארגון במהלך שינוי ארגוני: תהליך הביזור בשירותי בריאות כללית. פרקים 4-1. עמ' 194-40. מחקר לשם מילוי חלקי של הדרישות לקבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת בן-גוריון.

רופאים

Llewellyn, S. (2001). 'Two-way Windows': Clinicians as Medical Managers. *Organization Studies*, 22(4), 593-623.

Kitchener, M. (2002). Mobilizing the Logic of Managerialism in Professional Fields: The Case of Academic Health Centre Mergers. *Organization Studies*, 23(3), 391-420.

Doolin, B. (2002). Enterprise Discourse, Professional Identity and the Organizational Control of Hospital Clinicians. *Organization Studies*, 23(3), 369-390.

Dent, M. (2003). Managing Doctors and Saving a Hospital: Irony, Rhetoric and Actor Networks. *Organization*, 10(1), 107-127.

Iedema, R., Degeling, P., Braithwaite, J., & White, L. (2004). 'It's an Interesting Conversation I'm Hearing': The Doctor as Manager. *Organization Studies*, 25(1), 15-33.

Levay, C., & Waks, C. (2009). Professions and the Pursuit of Transparency in Healthcare: Two Cases of Soft Autonomy. *Organization Studies*, 30(5), 509-527.

Thomas, P., & Hewitt, J. (2011). Managerial Organization and Professional Autonomy: A Discourse-Based Conceptualization. *Organization Studies*, 32(10), 173-1393.

רואי חשבון

Covaleski, M. A., Dirsmith, M. W., Heian, J. B., & Samuel, S. (1998). The Calculated and the Avowed: Techniques of Discipline and Struggles over Identity in Big Six Public Accounting Firms. *Administrative Science Quarterly*, 43 (2), 293-327.

עורכי-דין

Cooper, D. J., Hinings, B., Greenwood, R., & Brown, J. L. (1996). Sedimentation and Transformation in Organizational Change: The Case of Canadian Law Firms. *Organization Studies*, 17(4), 623-647.

מנהלי משאבי אנוש

אולריך, ד. (1998). מנדט חדש למשאבי אנוש. *אקזקיוטיב – כתב עת במנהל עסקים*, פברואר 1998. תרגום: דפנה קנטור.

הופשטטר, ה. (2006). יחידות משאבי אנוש בארגונים בישראל – מחקר מעמד ותפקוד. אצל ה. הופשטטר וא. כספי (עורכים). *ניהול משאבי אנוש בישראל, 2004-2005*. כרך ב', עמ' 20-37. המעבדה למידע במשאבי אנוש וביחסי עבודה, בית הספר למנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן.

קמינקא, ש. (2006). תפיסת משאבי האנוש כשותף עסקי. אצל ה. הופשטטר וא. כספי (עורכים). *ניהול משאבי אנוש בישראל, 2004-2005*. כרך ב', עמ' 39-51. המעבדה למידע במשאבי אנוש וביחסי עבודה, בית הספר למנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן.

ק., ששון, ב. ובנימין, ג. (2003). פיתוח סימולציה התנהגותית למפקדים כאמצעי להטמעת תפיסות וכלים של ניהול ופיתוח משאבי-אנוש. *משאבי אנוש*, נובמבר 2003, 62-69.

על האפשרות להתנגד לשיח:

Townley, B. (1997). The Institutional Logic of Performance Appraisal. *Organization Studies*, 18(2), 261-285.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר שני

- Thomas, R., & Davies, A. (2002). Gender and New Public Management: Reconstituting Academic Subjectivities. *Gender, Work and Organization*, 9(4), 372-397.
- Townley, B., Cooper, D., J., & Oakes, L. (2003). Performance Measures and the Rationalization of Organizations. *Organization Studies*, 24(7), 1045-1071.
- Thomas, R., & Davies, A. (2005). Theorizing the Micro-Politics of Resistance: New Public Management and Managerial Identities in the UK Public Services. *Organization Studies*, 26 (5), 683-706.
- Spicer, A., & Bohm, S. (2007). Moving Management: Theorizing Struggles against the Hegemony of Management. *Organization Studies*, 28(11), 1667-1698.
- Spicer, A., & Fleming, P. (2007). Intervening in the inevitable: Contesting Globalization in a Public Sector Organization. *Organization*, 14(4), 517-541.
- O'Reilly, D., & Reed, M. (2011). The Grit in the Oyster: Professionalism, Managerialism and Leaderism as Discourses of UK Public Services Modernization. *Organization Studies*, 32(8), 1079-1101.

סוגיות בניהול וייעוץ לארגונים חברתיים

טלפון : 054-8329375

חדר :

ד"ר עוזי ששון

יום ה' 14-18

בתיאום מראש

המרצה :

שעות הלימוד :

שעת קבלה :

Uzi.Sasson@gmail.com

דואר אלקטרוני :

www.sites.google.com/site/uzisassonphd

אתר :

Dr. Uzi Sasson

תיאור הקורס*

הקריאות של קיץ 2011 ל-"צדק חברתי" העלו לסדר היום את סוגיית העשייה החברתית כלפי הממשל אך גם כלפי המגזר העסקי. קורס זה מכוון לסטודנטים לסוציולוגיה ארגונית המתעניינים בנושאים חברתיים, אם במסגרת הפעילות אקדמית או במנותק ממנה, לסטודנטים במסלול עם תזה או עם קשר למגזר הציבורי או/ו למגזר השלישי, ולסטודנטים שהאוריינטציה שלהם משיקה לעשייה החברתית.

קורס זה יבחן סוגיות בניהול וייעוץ לארגונים חברתיים, לעסקיים חברתיים, וליזמות חברתיות הכוללות: יזמות אלכ"ר, ניהול בעלי תפקידים, תכנון תקציב, תכנון שיווק, ונושאים במדיניות רווחה וקפיטליזם. כמו כן, נושאים כמו הערכה ופיקוח, מנהיגות והשפעה ידונו בקורס. באופן כללי הקורס כולל את הדילמות בניהול ארגונים חברתיים ובוחן נושאים מרכזיים בפיתוח, ניהול, ומנהיגות של ארגונים אלה. באופן ספציפי, הקורס יכלול את תפקידים של הוועד המנהל, הפילוסופיה הארגונית, תכנון עתידי, הערכת צרכים, תכנון אסטרטגי ועיצוב תוכנית, תקציב ודרכי מימון ציבוריות ופרטיות, פיקוח והערכת תוכניות, מדיניות איש תפקידים בשכר ובהתנדבות, נדון במערכת היחסים בין המגזרים השונים, ונבדוק כיצד למצב ארגונים ולשווק את פעולתם.

דרישות קדם לקורס: ללא דרישות קדם

מטרות הקורס

1. המשתתפים ילמדו מושגים בסיסיים בהקמה ייעוץ וניהול של ארגונים חברתיים/עמותות.
2. המשתתפים יישמו את התיאוריות השונות של ניהול וייעוץ לעמותות באמצעות תרגילי כיתה בסיסיים.
3. המשתתפים ילמדו ניהול ייעוץ ויזמות של ארגונים חברתיים באמצעות גישות יעול ואפקטיביות.

4. המשתתפים יכירו ויזהו את הדילמות הניהוליות, החברתיות, והפסיכולוגיות העומדות בפני מנהיג ארגון חברתי.

5. המשתתפים יכינו תוכנית בסיסית להקמה של ארגון/מיזם עתידי.

הערכת הלמידה

הערכת הלמידה בקורס תבוסס על התוצרים של המשימות הבאות:
השתתפות פעילה ומנהיגות כיתתית, תרומה לשיעורים ולמשתתפים בכיתה: 25%
תרגיל אישי: 35%
מבחן בית אישי: 40%

פרטי קריאה עיקריים

Herman, R.D. & Associates (2004). *The Jossey-Bass Handbook of Nonprofit Leadership & Management*. (2nd Ed.) San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.

Grobman, G. (2002). *The Nonprofit handbook: Everything you need to know to start and run your nonprofit organization*. Harrisburg, PA: White Hat Communications.

תוכנית הקורס – נושאים, קריאה ומטלות.

מפגש 1 – 7.3.2013

התווית הקורס, הקדמה ומושגים בסיסיים.

מבט מהיר על המגזר השלישי בישראל: גודל מקורות מימון ופריסה של ארגוני המגזר השלישי בישראל. המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב. 2003.

גדרון, ב., בר, מ., כץ, ח. (2003). המגזר השלישי בישראל: בין מדינת רווחה לחברה האזרחית. הוצאת הקיבוץ המאוחד. הקדמה, פרק א': עמ' 10-28, עמ' 38-51.

מפגש 2 – 14.3.2013

האינדיבידואל בקונטקסט הקפיטליסטי והרווחתי.

Robbins, R. (2004). *Global Problems and the culture of Capitalism*. Boston, MA: Allyn & Bacon. Ch. 1 (The Consumer in Capitalism), Ch. 6 (Hunger and Poverty)

Porter, M.E., & Kramer, M.R. (2011). Creating Shared Value: How to reinvent capitalism-and unleash a wave of innovation and growth. *Harvard Business Review*, Jan-Feb.

28.3.2013 – חופשת פסח – לא מתקיים שיעור

מפגש 3 – 4.4.2013

הגשת תרגיל אישי + פרזנטציות + חלוקה לקבוצות

תיאוריות במנהיגות חברתית

Hogg, M.A, (2001). Asocial Identity Theory of Leadership. *Personality and Social Psychology Review*, 5(3), 184-200.

מפגש 4 – 11.4.2013

יזמות של ארגון אלכ"ר, סביבת הפעולה, מבנה, חבר המנהלים.

Grobman: Ch. 5 (Mission and Vision Statements)

Dees, J.G. (2007). Taking social entrepreneurship seriously. *Society*, 44(3), 24-31.

מפגש 5 – 18.4.2013

מנהיגות, יעוץ, ואתיקה.

Herman, Ch. 9 (Ethical Nonprofit Management)

גולמן, ד. (1997). אינטליגנציה רגשית. הוצאת מטר. פרק 10, ניהול עם לב. עמ' 169-184.

מפגש 6 – 25.4.2013

מדיניות גיוס והפעלת מתנדבים ועובדים.

חסקי-לוונטל, ד. (2007). ניהול מתנדבים כפרופסיה מתגבשת בארגוני שירות. ביטחון וסוציאלי, 74, ע"מ, 121-144.

Jaffe, E., Sasson, U., Knobler, H., Aviel, E., and Goldberg, A. (2012). Volunteers and the risk of posttraumatic stress disorder. *Nonprofit Management & Leadership*, 22(3), 369-377.

מפגש 7 – 2.5.2013

יעוץ בארגוני מגזר שלישי.

הרצאת אורח 30-45 דקות, נא להכין שאלות ספציפיות ליעוץ לגבי הפרויקטים אותם אתם מפתחים.

הלוי, י., קונה, ש. (2002). ייעוץ ארגוני במגזר השלישי. ירושלים: המרכז למנהיגות מתנדבת, ג'וינט ישראל

מפגש 8 – 9.5.2013

תקציב ופילנתרופיה.

תקציב ותקצוב – דרכי מימון ציבוריות ופרטיות.

Herman: Ch. 18 (Enterprise Strategies for Generating Revenue)
שתיל (2001). העשירים מתעשרים והעניים כותבים בקשות למענקים: מדריך לכתיבת בקשות למענקים. הקרן החדשה לישראל. פרק 5.

מפגש 9 – 16.5.2013 – שיעור וירטואלי

פיקוח והערכת התוכנית.

כץ, ח. ויוגב, ה. (2008). מה עובד בגיוס משאבים? המרכז לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

Herman: Ch. 14 (Evaluating the Effectiveness of Nonprofit)

Herman: Ch. 16 (Program Evaluation)

מפגש 10 – 23.5.2013

פיתוח מנהיגות לייעול הארגון

סער, ד. (1999). אז מה באמת לומדים שם? סקירה של מודלים מרכזיים לפיתוח מנהיגות. מתוך: א. גונן וא. זכאי (עורכים): מנהיגות ופיתוח מנהיגות – מהלכה למעשה. תל אביב: משרד הביטחון. עמ' 285-319.

פופר, מ. (2007). מנהיגות מעצבת: מבט פסיכולוגי. תל-אביב: אונ' תל-אביב. פרק 4: התפתחותם של מנהיגים מעצבים, עמ' 103-128.

שמיד, ה. (2003). מחובבות למקצוענות – הצורך בשכלול דפוסי הניהול בארגונים ללא כוונת רווח, בתוך: קובץ מאמרים אתגרי מנהיגות וניהול בתקופות משבר, הכינוס השני של המגזר השלישי בישראל

מפגש 11 – 30.5.2013

יחסים בין המגזרים חלק 1 (מגזר שלישי ומגזר עסקי).

Grobman: Ch. 26 (Nonprofit and Small Business Competition)

מפגש 12 – 6.6.2013

יחסים בין המגזרים חלק 2. (מגזר שלישי וממשל).

יפה, א. (2002). השלטון, ההתנדבות והמלכ"רים: מהות השותפות. ביה"ס לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תשע"ג (2012-13)
סמסטר אביב (ב')
תואר שני

{ 71 }

גל-נור, י. (2003). הוועדה לבדיקת תפקידי המגזר השלישי והמדיניות הננקטת כלפיו. דו"ח מסכם. המרכז לחקר המגזר השלישי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

מפגש 13 – 13.6.2013

עמיד ארגונים ללא מטרות רווח,

Herman: Conclusion (The Future of Nonprofit Management)

מפגש 14 – 20.6.2013 – סיכום

השלמות, פרזנטציות, סיכום קורס

בהצלחה!